

Møte torsdag den 13. februar 2014 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 44):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Innst. 118 S (2013–2014))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 117 S (2013–2014))
3. Innstilling frå helse- og omsorgskomiteen om endring i pasientskadeloven (institusjon under den kommunale helse- og omsorgstenesta) (Innst. 111 L (2013–2014), jf. Prop. 177 L (2012–2013))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i legemiddeloven (tiltak mot falske legemidler) (Innst. 115 L (2013–2014), jf. Prop. 168 L (2012–2013))
5. Interpellasjon fra representanten Olaug V. Bollestad til helse- og omsorgsministeren:

«Mange alvorlig syke mennesker har behov for og mottar helse-, omsorgs- og sosialtjenester fra kommunene. Noen er så alvorlig syke at de utgjør en fare for seg selv og/eller andre. Det har skjedd alvorlige hendelser i en rekke kommuner de siste årene, slik det fremkommer i en oversikt i Stavanger Aftenblad 17. desember 2013. Det handler blant annet om drap, overgrep og grov vold begått av eller mot utilregnelige, hjelpetrengende eller mindreårige, eller unaturlige dødsfall i kommunale boliger eller omsorgstilbud. Dette skaper utrygghet både blant brukere av kommunale tjenester, pårørende og ansatte. Organisering av tjenestene, faglige og økonomiske ressurser er avgjørende for å forebygge alvorlige hendelser. Det er også nødvendig å ha et godt system for evaluering når alvorlige hendelser skjer.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre trygghet for mennesker som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester?»
6. Interpellasjon fra representanten Ingrid Heggø til olje- og energiministeren:

«Formålsparagrafen i petroleumslova seier at sel-skapa og myndighetene skal strekke seg langt for å legge til rette for lokal industriell aktivitet, og at forvaltninga av petroleumsressursane offshore skal gje ringverknader på land. Sogn og Fjordane har 35 pst. av Noregs oljeførekomst på sokkelen, men berre 1,3 pst. av landbasert aktivitet. Stortingetsfleirtallet har ved mange høve påpeikt at det er viktig at Florabasen og Sogn og Fjordane får meir av den landbaserte aktiviteten, f.eks. ved handsaminga av Valemon, Snorre, Visund, Gullfaks, Troll og Veslefrikk. Statoil har no varsla at dei vil legge om seglingsmønsteret, og at det berre er Snorre og Visund som skal betenast frå Florø. Dette medfører ytterlegare reduksjon av aktiviteten ved Florabasen, noko som er stikk i strid med eit samla storting sin vilje.

Korleis vil statsråden oppfylle Stortinget sin klårt uttrykte vilje om vekst ved Florabasen og Sogn og Fjordane?»

7. Innstilling fra næringskomiteen om SAS AB – innhenting av hybridkapital (Innst. 119 S (2013–2014), jf. Prop. 34 S (2013–2014))
8. Referat

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:00:37]: På vegner av Per Olaf Lundteigen, Ivar Odnes, Geir Pollestad og meg sjølv vil eg fremja eit representantforslag om at sjukehusstruktur og endring av vesentlege oppgaver ved sjukehus skal avgjærest av Stortinget i ein nasjonal helse- og sjukehusplan.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:09]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Innst. 118 S (2013–2014))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:01:21]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 117 S (2013–2014))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:01:31]

Innstilling frå helse- og omsorgskomiteen om endring i pasientskadeloven (institusjon under den kommunale helse- og omsorgstenesta) (Innst. 111 L (2013–2014), jf. Prop. 177 L (2012–2013))

Ruth Mari Grung (A) [10:02:04] (ordfører for saken): Parallelt med at helsetilbudet til befolkningen utvikler seg, har vi et ansvar for å sørge for at lovverket er i samsvar med utviklingen. Det er behov for å harmonisere den nye loven om kommunale helse- og omsorgstjenester, som har virket fra 2012, og pasientskadeloven.

Med tidligere lovendringer ble det vedtatt at pasientskadeloven fikk utvidet virkeområdet til også å omfatte skader påført i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, mens den tidligere gjaldt kun spesialisthelsetjenesten. Det har vært uklart om den også skal gjelde institusjo-

ner som tidligere var regulert av sosialtjenesteloven, dvs. barneboliger, rusinstitusjoner og aldershjem.

Under høringen kom det klart fram at tilbud i institusjoner som tidligere var regulert av sosialtjenesteloven, i dag har fått et større preg og innslag av helsetilbud enn tidligere, og at det derfor er viktig at barneboliger, rusinstitusjoner og aldershjem også omfattes av pasientskadeloven for å gi et sterkere vern ved pasientskade.

Komiteen tilrår at det gis hjemmel i pasientskadeloven for at Kongen i forskrift kan bestemme hvilke institusjoner under den kommunale helse- og omsorgstjenesten som skal omfattes av pasientskadeloven.

Komiteen har også merket seg høringsinnspillet fra Norsk Forbund for Utviklingshemmede, som viser til at hjelpebehovene på barne- og avlastningsbolig ofte er komplekse og krevende, og at det dermed er vanskelig å skille mellom hvem som har gitt helsehjelp med hensyn til erstatningsreglene.

Komiteen mener at gjeldende regelverk om at pasientskadeloven omfatter skade påført av helsepersonell eller andre som opptrer på vegne av helsepersonell, bør opprettholdes. Men komiteen kommer til å følge med på utviklingen for å se om det er behov for endring. Vi erkjenner at det kan være utfordrende å skille mellom helsehjelp og annen hjelp for innbyggere som oppholder seg på disse institusjonene, men det er et omfattende grep å utvide ansvaret til å gjelde andre enn helsepersonell. Vi trenger derfor mer erfaring for å se om dagens regelverk er til hinder for å følge opp intensjonen i pasientskadeloven.

Komiteen er også opptatt av at forskriftene blir så brukervennlige som mulig, med et klart språk, og at institusjonene som omfattes av pasientskadeloven, blir omtalt eksplisitt i forskriften. Det gjør det enklere for pasienten, pårørende og alle, og komiteen mener at det vil styrke rettssikkerheten.

En enstemmig komité står bak innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:04:48]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i legemiddeloven (tiltak mot falske legemidler) (Innst. 115 L (2013–2014), jf. Prop. 168 L (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sveinung Stensland (H) [10:05:35] (ordfører for saken): I 2010 ble det omsatt medisiner for 450 mrd. kr via Internett. Undersøkelser viser at rundt 60 pst. av disse var falske. Ifølge WHO er det flere internasjonale krimi-

nelle ligaer som satser på kopierte legemidler fremfor narkotika. Mange mennesker klikker seg til medisiner i stedet for å gå til legen. Produsenten av Viagra opplyser at det er over 350 000 nettsteder som selger falske kopier av dette legemidlet alene.

Det er en umulig oppgave å kontrollere alle postforsendelser som kommer til Norge, men et forsiktig anslag sier at over ti millioner tabletter importeres årlig i privat regi. Mange tusen slike forsendelser passerer grensen hver dag, og de som blir stanset, blir i stor grad returnert uten anmeldelse. Returnerte varer sendes gjerne tilbake til Norge igjen og igjen, inntil varen passerer grensen.

Nå åpner vi for destruksjon av disse legemidlene uten anmeldelse. Det letter arbeidsbyrden for både politi og tollvesen samt gjør at mer av tollressursene kan brukes på kontroll fremfor papirarbeid. Ingen høringsinstanser har uttalt seg mot forslaget.

De siste årene har slik privatimport av legemidler økt så mye at det er å anse som en trussel mot folkehelsen. Det har til nå manglet effektive hjemler for beslagleggelse og destruksjon. Helse- og omsorgsdepartementet har endelig fremmet lovproposisjonen vi nå har til behandling. Forslaget er basert på ny kunnskap om folks import av legemidler. En enstemmig komité stiller seg bak forslaget til endring i denne loven.

Enkelte pasienter aksepterer ikke et nei fra legen og kjøper selv de legemidlene de mener å trenge, på Internett. Ved kjøp av legemidler på nettet risikerer brukeren at produktet ikke virker, at det er urent, at det gir uønskede bivirkninger, og i tillegg gjelder ikke produktforsikringer for den typen legemidler.

Denne lovendringen vil gi mer effektiv tollkontroll og mindre byråkrati, og i tillegg vil det være lettere å hindre at ulovlige legemiddelkopier blir importert og også kommer inn i den lovlige omsetningskjeden.

Denne saken viser oss at mange nordmenn ønsker å handle legemidler på Internett. I tillegg ser vi at utenlandske kosttilskudd som i Norge klassifiseres som legemidler, blir kjøpt direkte fra land der de omsettes fritt.

Komiteens flertall har derfor tatt til orde for å vurdere praksisen for hvilke kosttilskudd som klassifiseres som legemidler. Det er et poeng å avstemme dagens praksis, men det ligger ikke nødvendigvis en liberalisering i dette. Når det er sagt, er det eksempler på at norsk praksis er betydelig strengere enn i sammenlignbare land, noe som i det minste borger for en ny vurdering.

Flertallet i komiteen har konstatert at Internett har kommet for å bli, og ser samtidig at Internett-handelen er stadig økende. Personer som ønsker å kjøpe legemidler via Internett, er henvist til utenlandske nettsteder med varierende kvalitet. I mange tilfeller begår de en kriminell handling om de privatimporterer reseptpliktige legemidler.

Vi innser at Internett-apotek uansett vil komme, også i Norge. Tiden er moden for dette nå. Komiteens flertall ber derfor regjeringen legge til rette for etablering av nettapotek i Norge – selvfølgelig med de samme krav til virksomheten som øvrige norske apotek. Om vi ikke åpner for dette nå, frykter jeg at vi blir pålagt dette utenfra uansett. Timingen er god, all den tid eResept nå er inn-

ført og vi er i full gang med andre gode eHelse-prosjekter.

Norske nettapotek blir en modernisering som gjør hverdagen lettere for mange. Vi forutsetter at brukerne gis samme tilgang på informasjon som i dagens apotek. God pasientinformasjon, sikker levering og leverandører med høy leveringsgrad er en forutsetning for drift av norske nettapotek.

Da er det altså sånn at vi gjennom en sak som gjelder tiltak mot falske legemidler, gir regjeringen beskjed om å åpne for nettapotek samt å vurdere klassifiseringen av kosttilskudd.

Vi har hatt tillit til norske forbrukere, men når det gjelder kjøp av legemidler på nett, vil vi legge til rette for at disse kan kjøpes via norske og godkjente nettapotek innen de samme trygge rammer som vi har i norske apotek.

Karianne O. Tung (A) [10:10:15]: I mange tilfeller kan riktig legemiddelbruk, enten det er snakk om hodepine eller alvorlig sykdom, hjelpe oss til en lettere hverdag. Innbyggerne i Norge skal ha tilgang til sikre og effektive legemidler til en lavest mulig pris og uavhengig av betalingsevne.

Riktig legemiddelbruk kan i denne sammenhengen være et krevende begrep, nettopp fordi ulike aktører har sin egen subjektive forståelse av hva det betyr. Helsepersonell kan ha én oppfatning, myndighetene en annen og legemiddelindustrien en tredje. Midt i denne jungelen av råd og reklame og retningslinjer befinner altså mottakeren av legemidlet seg – med sin helt egen oppfatning av hva som er riktig medisin for akkurat meg.

Privatpersoners import av legemidler til eget bruk er sterkt økende. Hovedsakelig gjelder dette for slanking, potens, depresjon og kreft. Samtidig er det kjent at mange av de legemidlene som kjøpes på Internett, ikke er godkjent og/eller er forfalsket, med den konsekvens at de enten ikke virker, eller kan føre til alvorlige skader.

Legemiddelverket anslår at ca. 200 000 nordmenn har kjøpt ett eller flere legemidler på Internett, og at 62 pst. av de legemidlene som selges på Internett, er falske. I noen av disse medisinene og legemidlene er det funnet ingredienser som lim, voks, bly og borsyre. Privatimport av legemidler innebærer derfor en betydelig risiko for den enkeltes helse og for folkehelsen.

Myndighetene har fram til i dag manglet effektive lov-hjemler for beslagleggelse og destruksjon av ulovlige eller forfalskede legemidler, med det resultat at pakken ofte returneres til avsender, nettopp fordi man er avhengig av en byråkratisk politianmeldelse for å beslaglegge og destruere. I mange tilfeller vil legemidlet derfor bli for-søkt sendt til samme mottaker nok en gang, eller til en ny mottaker, på grunn av avsenders leveringsgaranti. Dermed har man det falske legemidlet i sirkulasjon helt til det finner en mottaker som injiserer eller svelger legemidlet.

Det er ingen tvil om at den foreslåtte innstillingen, som Arbeiderpartiet er en del av, fra helse- og omsorgskomiteen til Stortinget om tiltak og lovhjemmel som skal beskytte befolkningen mot falske legemidler, både er etterlenget

og nødvendig for å sikre pasienters og brukeres helse og folkehelsen.

Samtidig som vi vet at handel av legemidler over Internett er sterkt økende, og ikke minst omfattende, så kan norske apotek i dag i praksis ikke drive netthandel med reseptpliktige legemidler. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ber derfor regjeringen på en grundig måte utrede konsekvensene av etablering av nettapotek i Norge, med den hensikt å ta tak i problemet med falske legemidler. Adgangen til nettapotek må skje under betryggende forhold, slik at bl.a. trygg forsendelse og pasientinformasjon og -sikkerhet sikres. Nettapotek må ha de samme myndighetskravene til sin virksomhet som øvrige apotek.

Videre er det også nødvendig at regjeringen vurderer praksisen for hvilke kosttilskudd som klassifiseres som legemidler, da noen mennesker på grunn av sykdom er avhengig av ulike kosttilskudd som muligens ikke bør være klassifisert som legemidler.

Arbeiderpartiet støtter komiteens tilråding i saken.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:14:17]: Først av alt er jeg veldig glad for at det er en enstemmig tilråding fra komiteen. Det gjør at denne innstillingen står sterkere når man skal håndheve det som blir resultatet av loven.

Dette er også en forenkling, en forenkling i forbindelse med at man slipper stadig vekk å måtte returnere til avsender ulovlige legemidler som blir importert til Norge uten noen som helst form for risiko. Dette er svært viktig. Regjeringen har absolutt vist handlekraft i denne saken. Det tok 120 dager i regjering før man nå får dette vedtaket på plass, et vedtak som er helt nødvendig, og som det har hastet med å få på plass.

Jeg tror de fleste av oss i denne salen har vært klar over den virksomheten som skjer, men man har manglet virkemidler for å komme med et effektivt motangrep mot det. Vi vet at mange pasienter som blir rammet av sykdom, gjerne også alvorlig sykdom, sitter og googler på nettet for å finne fram til virksomme behandlingsformer, men også for å finne ut hvordan man kan få tak i legemidler til redusert pris. Det står gjerne også, på diverse nettsteder, beskrevet nøye hva de forskjellige legemidlene er for noe, uten at det i det hele tatt har rot i virkeligheten. Dette er gjerne personer som i utgangspunktet er i en vanskelig situasjon, som ønsker nærmest å prøve alt. De lar seg da forlede og lure av – unnskyld uttrykket, president, men det kommer fra hjertet – rett og slett rene kjeltringstreker, utnytttere som finnes der ute, som tjener penger på folks helse. Disse tingene må vi sette en stopper for, og derfor er jeg glad for det forslaget som nå blir enstemmig vedtatt i Stortinget.

Når det gjelder kosttilskudd, så ber et flertall om å se på hvilke kosttilskudd som klassifiseres som legemidler. Vi vet at det er en pågående debatt særlig knyttet til sterkere doser på D-vitamin etc., der Norge – kanskje – har et vel strengt lovverk i forhold til en del andre land som vi pleier å sammenligne oss med. Da kan det være greit å se på muligheten for å kunne harmonisere et regelverk, slik at vi i hvert fall kanskje er på linje med de landene vi normalt sammenligner oss med. Det ville også bidra til å være betryggende både for pasienter og

andre som bruker kosttilskudd i forskjellige sammenhenger.

Avslutningsvis må jeg si at jeg er utrolig glad for at et flertall i komiteen nå faktisk ber om at det skal legges til rette for etablering av nettapotek i Norge. For relativt mange år siden, ved årtusenskiftet, var undertegnede saksordfører for apotekloven. Den gang foreslo Fremskrittspartiet at det skulle åpnes for nettapotek i Norge, nettopp med bakgrunn i den utviklingen vi så rundt oss, at man kunne lage et regelverk slik at et nettapotek skulle ha de samme kravene som den ordinære apotekvirksomheten har i Norge. Dette ble da ikke vedtatt, dette ble nedstemt, og svært mange var veldig skeptiske.

Nettapotek finnes i mange land, og vi ser også at norske borgere bruker disse tjenestene. Det er viktig å legge til rette for at vi kan få et skikkelig godt regelverk for nettapotek i Norge, slik at vi får en trygghet for det man kan selge, og i tillegg gjør det enklere for pasientene, men ikke minst at vi også kan få en økt konkurranse, innenfor trygge og sikre rammer. Så jeg er veldig glad for at flertallet nå endelig stemmer for et slikt forslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:18:58]: I denne proposisjonen vert det foreslått å gje ein heimel i legemiddelova for å beslagleggia og destruera legemiddel som er forsøkt importerte i strid med regelverket, utan at det skal vera nødvendig å politimelda forholdet. Det er eit svært positivt forslag. Det har fått full tilslutning i høyringsrunden, og det får full tilslutning i Stortinget i dag.

Representanten Nesvik sa at dette kjem av at den nye regjeringa var veldig effektiv og fremma eit forslag etter 120 dagar. Eg må få lov til å seia at det var jo den raud-grøne regjeringa som tok initiativ til dette og sende saka ut på høyring. Så synest eg at regjeringpartia kan innrømme at det kom noko bra frå den raud-grøne regjeringa. Så skal eg innrømme at det av og til kom noko godt frå EU, i og med at det var ny kunnskap, men òg på grunn av eit EU-direktiv som har til hensikt nettopp å hindra at forfalska legemiddel når den legale omsetningskjeda for legemiddel.

Det er ein merknad i komitéinnstillinga om kosttilskot. Eg er ikkje med på den merknaaden om å vurdere praksisen for kva for kosttilskot som skal klassifiserast som legemiddel. Bakgrunnen for det er at eg er einig i det som komiteen har sagt, at «denne lovendringen også gir hjemmel til å beslaglegge og destruere kosttilskudd med ulovlig innhold av virksom substans – uten politianmeldelse». Det gjelder altså kosttilskot som inneheld aktive verkestoff i ein slik mengd at dei kan karakteriserast som legemiddel.

Eg hadde gjerne vore med på ei sak som tok ein ordentleg gjennomgang av kosttilskotsfeltet, men eg føler at komiteen berre var interessert i å ta den øvre enden opp mot legemiddel – ikkje ein full gjennomgang av kosttilskotsfeltet og kva som kan klassifiserast som kosttilskot. Det er bakgrunnen for at eg ikkje er med på akkurat den merknaaden.

Når det gjeld nettapotek, er eg einig med Arbeidarpartiet og dei raud-grøne. Eg vil ikkje seia at vi skal vedta nettapotek no, men vi kan vera med på ei utgreiing. Det vert heilt sikkert eit trygt og godt tilbod, men vi må òg

sjå på konsekvensane for både sortimentet og den etablerte strukturen.

Statsråd Bent Høie [10:22:05]: Effektive og trygge legemidler er et gode for befolkningens helse. Legemidler som ikke virker og som er farlige, kan gjøre stor skade. For å beskytte folkehelsen har det derfor lenge vært krav om at legemidler bare kan selges dersom produsenten først dokumenterer at legemiddelet har en effekt som er større enn bivirkningene.

I tillegg må aktørene i legemiddelforsyningskjeden, som produsenter, importører, grossister og apotek, være godkjent før de kan starte sin virksomhet. Dette gir et trygt og kontrollerbart legemiddelmarked i Norge.

Tidligere fikk befolkningen først og fremst tilgang til legemidler gjennom apotek og fra helsetjenesten. I dag kan hver enkelt av oss skaffe oss legemidler ved å kjøpe på Internett. Handelen på Internett har økt kraftig de siste årene. Bare til Postens Godscenter kommer det anslagsvis 120 000 forsendelser daglig. På Alnabru kontrolleres ca. 1 000 sendinger daglig. Av disse igjen inneholder ca. hver tredje forsendelse legemidler eller kosttilskudd. Selv om omfanget er usikkert, tyder mye på at privatpersoner importerer flere tusen pakker som inneholder legemidler, hver eneste dag.

Legemiddelmyndighetene har de siste årene advart folk mot å kjøpe legemidler via Internett på grunn av risikoen for å kjøpe forfalskede eller ulovlige legemidler. Verdens helseorganisasjon har anslått at mer enn 50 pst. av legemidlene som kjøpes på Internett fra ikke-godkjente selgere, er forfalsket eller ulovlige. En undersøkelse gjengitt på Legemiddelverkets nettsider, konkluderte med at 62 pst. av medisinene som selges på Internett, er falske.

Kjøperne har i dag liten mulighet til å forsikre seg om at legemidlene de kjøper, er ekte. Falske legemidler kan være virkningsløse. I verste fall kan de være direkte skadelige. Bruken kan innebære at pasienten ikke får behandlet alvorlig sykdom.

Myndighetene mangler i dag effektive hjemler for beslagleggelse og destruksjon av slike legemidler som blir forsøkt importert i mindre kvanta. I praksis returneres de derfor i mange tilfeller til avsender, som da har mulighet til å sende dem på nytt til de når fram til mottakeren. Det er faktisk noen av disse som opererer med leveringsgaranti.

Jeg har derfor foreslått at myndighetene får mulighet til å beslaglegge og destruere ulovlig importerte legemidler. Mens man i dag må involvere politi og påtalemyndigheter for å beslaglegge ulovlig importerte legemidler, vil toll- og legemiddelmyndighetene etter forslaget kunne beslaglegge og destruere legemidlene etter å ha varslet mottakeren. Dette sikrer at falske legemidler tas ut av sirkulasjon, samtidig som det bidrar til en mer effektiv importkontroll og sørger for at politi og påtalemyndigheter kan bruke sine ressurser på andre områder.

Legemiddelformidlere er ikke selv kjøpere eller selgere av legemidlene og har ingen fysisk befattning med dem. I dag kreves det ikke godkjenning av slike formidlere. Siden disse har bidratt til å introdusere falske legemidler

i Europa, har jeg foreslått at det i forskrifter skal kunne fastsettes nærmere krav til slike formidlere.

Det er en viktig og helt nødvendig lovendring som Stortinget i dag forhåpentligvis enstemmig slutter seg til. Det er grunn til å si at dette er et arbeid som startet under den forrige regjeringen, men det er på høy tid at det nå innføres.

Else-May Botten (A) [10:26:06]: Jeg er utrolig glad for at vi på Stortinget i dag vedtar disse endringene. Man skal passe seg vel for å si at man skal beskytte mennesker mot seg selv, men i denne saken er det faktisk utrolig viktige grep vi gjør.

Dessverre er det mange som diagnostiserer seg selv hjemme fra og handler medisin på nett framfor å gå til legen og få forskrevet godkjente legemidler for sine lidelser. Spesielt er det et stort marked for såkalte pinlige legemidler, som man var inne på her i sted, som potensmidler og slankepiller.

Piratlegemidler kjøpes på nett, og mange tar stor risiko, og man handler i god tro. Men i realiteten handler man i uvitenhet om hva som er innholdet i den medisinen.

Det kjøpes for enorme summer, som saksordføreren sa, og det er mange falske der ute.

Noen har fått store lidelser etter bruken. Også her i Norge har det faktisk forekommet dødsfall etter at noen har tatt denne typen medisiner.

I forrige periode stilte jeg spørsmål til daværende helseminister, Anne-Grete Strøm-Erichsen, som startet dette arbeidet med å utrede hvilke endringer i regelverket som måtte gjøres på dette området. Det har vært viktig å fokusere på mer effektive hjemler for beslagleggelse og destruksjon av ulovlig importerte legemidler, slik at det ikke lenger må sendes tilbake til avsender, for det bidrar jo bare til at noen andre blir tilsendt samme medisin.

Tollmyndighetene har opplyst at det anslagsvis kommer 120 000 postforsendelser daglig fra utlandet til Postens Godssenter. Det betyr at omfanget er ganske stort, og det vil være litt krevende å følge med på håndhevelsen av denne loven. Derfor tror jeg at det som er viktig framover, er at man kommer ut med mest mulig informasjon om hvor farlig det kan være, og at risikoen er stor ved å gjøre dette.

Jeg vil ikke minst også utfordre statsråden litt på spørsmålet om hvordan Tollvesenet nå skal håndheve denne loven: Vil de få ekstra midler til å gjøre det? Vil de ha ressurser og kapasitet til å håndheve loven, destruere legemidlene og ta de sjekkene som er nødvendig for å få en stopp på dette?

Sveinung Stensland (H) [10:28:43]: Jeg skal ikke påta meg å svare for statsråden, men det er nok slik at denne lovendringen vil lette ressursbruken for Tollvesenet og gi dem mer rom for kontrollarbeid siden det blir mindre byråkratisk å håndtere det som blir beslaglagt. Men det står også i saksframlegget fra departementet at det er Legemiddelverkets rammer eventuelle påkostninger må tas av.

Når det gjelder denne saken, som egentlig er en enkel endring i legemiddeloven, er det utrolig hvor mange gjennombrudd vi har fått i stortingsalen: Vi har først åpnet for

nettapotek. I tillegg fikk vi Senterpartiet til å innrømme at det kommer gode ting fra EU. Og nå kan jeg følge opp ved å si at denne saken kom fra de rød-grønne, og det er en god sak. Og igjen: Debatten viser at vi er enstemmige og enige om at dette er godt.

Medisin i en dåres hender er gift, og gift i en vismanns hender er et legemiddel. Når det gjelder diskusjonen om hvorvidt nettapotek skal innføres nå eller om vi skal ha en bred vurdering først, er jeg helt overbevist om at hvis vi ikke åpner opp for nettapotek, vil problemet med kjøp av legemidler via nettstedet i utlandet øke. Nå har apotekloven virket i snart 13 år. Vi har fått en tredobling i antallet apotek i Norge. Store strukturendringer har allerede vært gjennomført. Jeg er overbevist om at Norge er modent for nettapotek. Men når det er sagt, kan en ikke gjøre dette uten endringer i forskrift, sannsynligvis og i apotekloven, for som representanten Nesvik sa, hjemler ikke apotekloven for dette. Det vil nok bli en runde eller to til her i Stortinget før vi får dette på plass.

Når det gjelder dette med kosttilskudd, som representanten Toppe tok opp, er jeg enig i at vi skal være restriktiv. Men samtidig: Hvis vi er så streng i Norge at det virker helt urimelig i forbrukernes øyne, og vi ser at norsk praksis er svært mye strengere enn i andre land selv om regelverket er nokså likt, synes jeg det er betimelig at vi ber om en vurdering av enkelttilfeller. Det har jeg stor tillit til at departementet håndterer på en god måte.

Statsråd Bent Høie [10:31:19]: Det kom opp et spørsmål om tollvesenets håndtering av regelverket. I statsbudsjettet for 2014 er det lagt inn en økning på 3 mill. kr for å styrke tollvesenets mulighet til å håndheve dette. Samtidig er det og grunn til å tro at tollvesenet vil spare penger på porto til forsendelsene av dette, som heller ikke er ubetydelig. Det er selvfølgelig også en mye mindre byråkratisk ordning, og dermed vil en og få frigjort ressurser gjennom det.

Når det gjelder merknaden fra komiteen om kosttilskudd, vil selvfølgelig regjeringen følge det opp og få en vurdering av dette på et egnet tidspunkt. Spørsmålet om nettapotek er et viktig tema, og det vil innebære et utredningsarbeid der vi får vurdert de ulike spørsmålene på en grundig måte, f.eks. dette med å sikre at man får en god forsendelse av bl.a. legemidler som er temperaturfølsomme. Jeg mener at det vil være fullt mulig å utrede og få etablert rammebetingelser for dette som kan ivareta legemiddelsikkerheten på en god måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:32:51]

Interpellasjon fra representanten Olaug V. Bollestad til helse- og omsorgsministeren:

«Mange alvorlig syke mennesker har behov for og mottar helse-, omsorgs- og sosialtjenester fra kommunene. Noen er så alvorlig syke at de utgjør en fare for seg selv og/eller andre. Det har skjedd alvorlige hendelser i en rekke

kommuner de siste årene, slik det fremkommer i en oversikt i Stavanger Aftenblad 17. desember 2013. Det handler blant annet om drap, overgrep og grov vold begått av eller mot utilregnelige, hjelpetrengende eller mindreårige, eller unaturlige dødsfall i kommunale boliger eller omsorgstilbud. Dette skaper utrygghet både blant brukere av kommunale tjenester, pårørende og ansatte. Organisering av tjenestene, faglige og økonomiske ressurser er avgjørende for å forebygge alvorlige hendelser. Det er også nødvendig å ha et godt system for evaluering når alvorlige hendelser skjer.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre trygghet for mennesker som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester?»

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:34:11]: Denne interpellasjonen handler om utrolig sårbare mennesker, for vi snakker om dem som ofte sliter aller mest i vårt samfunn. Vi skal passe oss vel for å stigmatisere og tenke at alle alvorlig syke pasienter med psykiske lidelser er farlige. Vi skal snakke om disse personene med respekt, varme og omsorg. Samtidig må vi se på de utfordringene som ligger der, og se på om vi sammen kan komme videre og finne tiltak og lovverk som passer til tiltakene.

Jeg tror at alles mål i denne salen er å ha trygge tjenester for alle:

- at den enkelte bruker som er syk, får den rette hjelp, slik at han eller hun kan være trygg og ikke være til fare for seg selv eller andre brukere, pårørende, ansatte eller andre
- at andre pasienter som lever rundt de som er syke, og kan kjenne seg trygge og ivaretatt for egen del
- at pårørende til bruker skal vite at deres familiemedlem blir faglig og menneskelig godt ivaretatt, og at de kan være trygge for at den de er mest glad i, blir tatt godt vare på

I Stavanger Aftenblad 17. desember 2013 sto der å lese om en ung jente og flere andre som hadde hatt store og vonde opplevelser i ulike kommuner rundt om i vårt land. De involverte følte at det fra kommunenes side var tatt lite tak i deres problemstilling. Jeg har stilt meg selv noen spørsmål. Hvor er vi? Hva er fakta? Når vi snakker om at det går tikkende bomber rundt i samfunnet – for det er det vi sier – kan en jo spørre seg hvorfor vi ikke har hørt «tikket» før det smeller. Det sa lederen av Mental Helse. Vi har disse hendelsene som er kommet fram via media den siste tiden. Noen skaper frykt. Andre skaper oppgitthet.

Jeg er takknemlig for at regjeringen har sagt at de vil satse på rus og psykiatri, men vi må og vite hva vi vil med denne satsingen. Hvor finner vi disse pasientene som vi kjenner kan være en utfordring? Hvorfor hører vi ikke «tikkingen», som lederen av Mental Helse snakker om? Hvorfor er det noen vi ikke klarer å fange opp? Kan det hende at vi fra starten av, allerede i barnehagen, faktisk ikke er gode nok til å se utfordringene og rapportere dem videre? Har disse menneskene falt mellom faggrupper i kommunene fra de var små? Har vi i møtet med disse brukerne – fra de var små og mens de vokste opp – vært for dårlige i overgangene mellom ulike faggrupper og ulike tjenesteområ-

der, sånn at vi ikke har fanget dem opp, og de har falt mellom alle stoler?

Noen av disse pasientene finner vi i spesialisthelsetjenesten. De har fått en alvorlig sykdom. De har kommet inn på sikkerhetsplasser eller lukkede avdelinger i psykiatrien, og når de er ferdigbehandlet der, skal de altså rett ut i kommunen – rett ut i et bofellesskap. Andre av disse pasientgruppene sitter faktisk i fengsel, hvor deres psykiske sykdom får utvikle seg. De skal rett ut i kommunen. Alle skal ut i en kommune. Mange kommuner sliter med å ha gode og tjenlige nok boliger for denne gruppen, for noen av dem har en blanding av rus og psykiatri.

Det store spørsmålet som jeg stiller meg er: Har vi det hele og fulle bildet av dette? Hvem er det som har ansvaret til sjuende og sist? Er det kommunen, som ikke oppdager det tidlig nok? Er det staten, som via sykehuset skriver ut for tidlig, eller som ikke har spesialisthelsetjeneste nok, og sier at pasientene er ferdigbehandlet, og så er de ikke det? Er det noe med lovverket her? Sykehuset har sitt eget lovverk. Kommunen har et annet lovverk og kan ikke bruke tvang. Kommunene må ta imot. Det er ikke alltid de har verken bolig eller fagfolk til å gjøre den jobben de gjerne skulle ønske å gjøre. De føler og at loven til tider hindrer dem i å gjøre en god jobb.

Jeg møtte en lensmann i en kommune med vel 17 000 innbyggere. Han fortalte at de hadde to pasienter i hans kommune, som for dem stod for 20 pst. av kriminaliteten, men de kunne ikke gjøre noe, for lovverket tilsa ikke det. Det er verken godt for pasienten, kommunen eller omgivelsene rundt.

Kommunene mangler fagfolk. De mangler kompetanse. Mange personer er innom en syk pasient i løpet av en uke, og dermed ser en ikke når brukeren blir sykere. Det var en pasient som fortalte meg at det i løpet av en uke kom sju-åtte ulike personer innom. Er det derfor vi ikke hører «tikkingen»?

KS ba om en rapport fra Agenda Kaupang – «Når omsorgen svikter». Jeg vet at denne rapporten egentlig er rettet mot glipper i eldreomsorgen, men jeg tror likevel vi kan se noen likheter. En del av hendelsene ble ikke oppdaget av media eller pårørende. Derfor kom de ikke fram i lyset og ble liggende. Det var få tilfeller som ble rapportert. Dermed var det få tilfeller å bygge lærdom og erfaringskunnskap på – man ble ikke en lærende organisasjon fordi man ikke rapporterte. Derfor blir dette også et spørsmål om holdninger, trygghet og åpenhet nok til å lære av de feilene vi gjør.

Tverrfaglig samarbeid – å kunne gjøre ting på tvers av faginstanser – er forebyggende.

De pårørende får ofte høre at de er en ressurs for oss alle. Men er de det? Lytter vi til deres erfaring når de mener at deres nærmeste blir dårligere? Det er faktisk slik at de står for en ganske stor andel av vår omsorg og tar stort ansvar for de alvorlig syke. Vi må lytte til de pårørende.

Etisk refleksjon om svikt i en organisasjon er et viktig tiltak for å komme videre – at ansatte kan si: Vi kan være med hit, men hvis vi går lenger, skjer det og det med denne pasienten, for vi kjenner ham. Systematisk arbeid og systematisert kunnskap om svikt og alvorlig svikt er

med på å skape retning for et målrettet arbeid for å bygge kompetanse, kultur og holdninger. Det er et ledelsesansvar.

Jeg tror samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten, fylkesmannen og kommunene kan bli bedre. Vi har hatt en haug av kampanjer oppgjennom tidene. Likevel skjer det like mange uønskede hendelser. Vi synes det er vondt når det skjer. Ikke minst er det vondt for dem som opplever det. Jeg vet også at den rød-grønne regjeringen har satt i gang en pasientsikkerhetskampanje. Det er veldig bra.

Vi har mange tilsyn. Men hva slags holdninger har vi til dem? Er de en pest og en plage – et heft – eller ønsker vi å bruke dem til noe godt? Vi snakker om risiko og sårbarhetsanalyser i stort og smått. Men er vi klar til å bruke dem når vi har analysert risikoen? Kommunene skal få veiledning av spesialistene. Men får de nok veiledning?

Jeg var på kommunebesøk i Sandnes. De kjenner at dette er en stor utfordring for dem. De har fire utfordrende innbyggere, som de har bygd fire boenheter til. Det er 26 stillingshjemler på fire personer. Ingen av de ansatte er uten høgskoleutdanning. De sier at de jobber på grensen av lovverket, men de ønsker å gjøre det, for de ser at de ikke er i stand til å møte disse utfordringene uten å gjøre det. Jeg utfordrer statsråden med tanke på om vi skulle hatt en halvannenlinjetjeneste, en tjeneste som både ville ivareta behovet som disse innbyggerne har, og ikke minst skape et fagmiljø rundt dem – bygge en spesialisthelsetjeneste som ikke er sykehus, men som er så godt at vi klarer å ivareta og gi god helsetjeneste til disse. Jeg tror vi framover må tenke nytt og annerledes. Vi må få lovverket til å fungere, sammen med den tjenesten vi ønsker oss.

Jeg spør statsråden, etter å ha gitt min beskrivelse av hvordan jeg ser det: Hva tenker han vi kan gjøre framover for å sikre tryggheten, både for de menneskene som trenger hjelp, og for de andre som bor i samme kommune, og som også er pasienter eller brukere? Hva tenker statsråden at vi kan gjøre for omsorgstjenesten i sin helhet, for dem som skal jobbe der, og for å sikre nok tilfang av kunnskap og folk som skal arbeide der?

Statsråd Bent Høie [10:44:19]: Jeg vil takke for representanten Bollestads bidrag i en veldig viktig debatt. Problemstillingen som reises, er sammensatt. Det kom også godt fram i interpellantens innlegg.

Flere kommuner erfarer store utfordringer knyttet til enkelte hjelpetrequende mennesker som har kognitiv svikt, utfordrende atferd, er alvorlig psykisk syke, og som noen ganger ikke samtykker til helse- og omsorgstilbud. Noen har rusproblemer og en bakgrunn med kriminalitet, og de kan oppleves som truende. For noen er verken vilkårene for soning i fengsel eller vilkårene for bruk av tvang etter helse- og omsorgslovgivningen oppfylt. I disse tilfellene vil hensynet til den enkeltes frihet kunne bli veid og vurdert opp mot samfunnets behov for beskyttelse. Fra flere hold er det stilt kritiske spørsmål til måten man har gjort denne avveiningen på, særlig når noe har gått tragisk galt. Men når noe alvorlig skjer, finner man sjelden én årsaksfaktor alene, f.eks. en diagnose.

Jeg er opptatt av at vi ikke skal stigmatisere enkeltpersoner eller grupper i samfunnet. Det kan i seg selv påvir-

ke holdninger og bidra til at disse ikke oppsøker og tilbys tjenester som kan hjelpe. Vi må likevel erkjenne at enkelte personer som anses som farlige, har falt mellom to stoler – helsesektoren og justissektoren. På dette området har det vært mange utredninger uten påfølgende handling. Derfor vil jeg, sammen med justisministeren, ta tak i dette.

Kommunene og spesialisthelsetjenesten har en lovpålagt plikt til å yte nødvendige helse- og omsorgstjenester. Ansvarer omfatter også ressurskrevende brukere og personer med utagerende eller voldelig atferd. Hva som er nødvendig og forsvarlig helse- og omsorgstjeneste, skal fastsettes ut fra en individuell vurdering av den enkeltes behov. Til dette kreves det tilstrekkelig kompetanse og personell og godt koordinerte tjenester. Kommunene kan søke Helsedirektoratet om delvis refusjon av lønnsutgifter for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

Fastlegene er viktige for å kunne fange opp den type problemer vi diskuterer her. De skal henvise videre til spesialisthelsetjenesten ved behov. Kommunen skal legge til rette for samarbeid mellom fastlegene og andre tjenesteytere og sikre at fastlegeordningen integreres i kommunens helse- og omsorgstjenestetilbud på en god måte.

Mer kunnskap om psykisk sykdom, kognitiv svikt, utviklingshemning, rusavhengighet og god behandling minsker faren for fastlåste situasjoner og skaper grunnlag for god dialog med den enkelte. I dag vet vi at mennesker med psykiske lidelser eller kognitiv svikt som lever i trygge omgivelser, i svært liten grad utgjør en fare for andre mennesker. Dette er bakgrunnen for at institusjonsomsorgen for utviklingshemmede ble avvirket og for at antall døgnplasser i psykisk helsevern fra 1970 og fram til dag, er redusert fra 14 000 til 4 000 plasser. Forutsetningen for disse omfattende endringene er dels den sterke utbyggingen av den kommunale helse- og omsorgstjenesten, bedre botilbud, sosiale tilbud, arbeid og sysselsetting, og dels bedre spesialisthelsetjenester, særlig polikliniske og ambulante tjenester. Ansvarer for å følge opp personer som omtales i interpellasjonen tilligger flere instanser. Dette kan være den kommunale helse- og omsorgstjenesten, spesialisthelsetjenesten, arbeids- og velferdsforvaltningen, barnevern og politi. Det er avgjørende at den lovfestede plikten til samarbeid mellom disse tjenestene oppfylles, og at innsatsen er koordinert.

For å gi nødvendig og forsvarlig hjelp er det avgjørende med et tett samarbeid mellom de som yter tjenestene, bruker og – om mulig – pårørende. Pårørende har, sammen med pasienten/brukeren, en medvirkningsrett dersom han eller hun ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser. Brukermedvirkning er mer enn en lovfestet rettighet. Den er også grunnleggende for faglig gode tjenester. Å ta bruker- og pårørendeperspektivet på alvor betyr å lytte og bruke deres erfaringer til å forbedre tjenestene. Dette innebærer at de forhåndsvarsler som kan komme, og som også ofte kommer, må tas på alvor.

Trygghet skapes gjennom mestring, samarbeid, tillit og ikke minst ved god kompetanse. Trygghet handler om å forebygge kriser. Gode kriseplaner, utarbeidet i samarbeid mellom bruker, pårørende og hjelpeapparat, sikrer felles forståelse av faresignaler og skal bidra til at bruker, på-

rørende og personell alltid har et sted å ringe slik at hjelpen er lett tilgjengelig. Brukerstyrte plasser ved DPS er en lett tilgjengelig mulighet for mange med alvorlige og sammensatte lidelser.

Disse personene har behov for flere kommunale tjenester, og det er mye å hente på å styrke det tverrfaglige kommunale arbeidet med pasienter med et komplisert hjelpebehov. Individuell plan og koordinator, slik disse er ment etter loven, vil kunne være viktige virkemidler for å bidra til å koordinere tilbudet bedre.

Det er avgjørende at kommunene og spesialisthelsetjenesten samarbeider tett i disse sakene. Aktivt oppsøkende behandlingsteam er eksempler på godt samarbeid mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten. Teamet gir et helhetlig tilbud til mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer som i liten grad benytter det ordinære tjenestetilbudet. Jeg vil se grundig på evalueringen av teamene som kommer senere i år, og vil vurdere om sånne team også kan være et tilbud til andre pasient- og brukergrupper, og vurdere hva som trengs for å videreutvikle den delen av tjenesten.

Lov og forskrift pålegger virksomhetene en plikt til å føre internkontroll med at lovpålagte plikter etterleves, og at tjenester til enhver tid er forsvarlige. Dette skal også være verktøy for læring i kommunene og i helseforetak. Dersom det avdekkes svikt eller svakheter, skal de straks rettes opp. I tillegg til internkontrollen fører fylkesmennene og Helsetilsynet tilsyn med at tjenestene er forsvarlige. Hvorvidt det skal etableres en meldeordning for de kommunale tjenestene også, er noe jeg vil vurdere.

Jeg har også fått spørsmål om hvorvidt det bør etableres en fagenhet med rask tilgang til utredning av hjelpetilbud for risikoutsatte voksne. Jeg vil se nærmere på dette når Helse direktoratet har vurdert en fagrapport, og når Stortinget har behandlet meldingen om utviklingshemmede.

Jeg vil også vise til Syse-utvalget, som skal vurdere hvordan alvorlige hendelser og mistanke om lovbrudd i helse- og omsorgstjenesten bør følges opp av samfunnet. Utvalget skal, etter at jeg endret deres mandat, vurdere om etableringen av en undersøkelseskomisjon er hensiktsmessig, men også foreslå det lovmessige og organisatoriske grunnlaget for en sånn kommisjon. Utvalget skal også vurdere om politiet bør ha helsefaglig kompetanse når de etterforsker alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenesten.

Denne regjeringen har som mål å styrke det kommunale tilbudet til mennesker med psykisk sykdom, både ved å satse mer på forebygging og ved å bygge ut lavterskeltilbudet i kommunene. Et sånt tilbud må også omfatte personer med lettere utviklingshemming og psykiske problemer, som i dag i liten grad mottar kommunale tjenester – enten fordi det ikke er kjent at de har en utviklingshemming, eller fordi de ikke ønsker sånn hjelp. La meg understreke at det kanskje er de aller sykeste som mest trenger at terskelen for behandling blir lavere.

Vi må sikre oss at kommunene er store og robuste nok til å kunne håndtere de oppgavene de er pålagt, og vi vil arbeide for en solid kompetanseheving i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Vi har bl.a. styrket

Kompetanseløftet 2015 med 50 mill. kr i 2014. Dette gir rom for mer voksenopplæring og desentralisert høyskoleutdanning. Regjeringsplattformen slår også fast at det skal komme på plass en opptrappingsplan for rusfeltet.

I styringssignalene til helseforetakene er det gjort tydelig at poliklinikk, habiliteringstjenester, ambulante funksjoner og brukerstyrte plasser skal prioriteres. Regjeringen gjennomfører regelen om at psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer hver for seg skal ha større vekst enn somatiske helsetjenester i alle helseregioner. Ved innleggelse og utskriving skal voldsrisiko vurderes.

Grunntanken om at tjenestene skal bygges rundt pasientene og brukerne mener jeg er det viktigste skrittet mot bedre og tryggere tjenester. Derfor er jeg veldig glad for at den kommende veilederen i lokalt psykisk helse- og rusarbeid også bidrar til å skape nettopp pasientens helse- og omsorgstjeneste. Vi reviderer også rundskrivet om rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming.

Jeg vil forsikre interpellanten om at regjeringen arbeider for å sikre trygghet både for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester, og for samfunnet. Samtidig skal vi arbeide for å ha et godt system for evaluering når alvorlige hendelser faktisk skjer.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:54:42]: Jeg er hjertens enig med statsråden i at det er de sykeste syke som trenger lavest terskel på tilbudet, for det er gjerne dem vi sliter mest med å få kontakt med.

Jeg er også veldig enig i dette med brukerstyrte plasser. Men de må inn i systemet først for å kunne bruke de brukerstyrte plassene, og det er ofte før de kommer så langt at vi får tak i dem, at de kan gjøre seg bruk av det.

Jeg er også takknemlig for at ministeren sier at han og justisministeren sammen vil gå inn i problemstillingen vedrørende den gruppen personer som faller mellom to stoler. Men jeg vil likevel tilbake til hva det er som gjør at noen faller mellom to stoler. Jeg tror noe av det kan være at forskriften for psykisk syke barn og unge i kommunen i liten grad definerer hvem i kommunen som har ansvaret før de er 18 år. Fastlegen har en sentral rolle, og det skulle bli mangle, men er det helsestasjonen, er det skolen, er det barnehagen, er det PPT-tjenesten, er det barnevernet – av alle disse som er rundt barna – som til slutt skal ta det totale ansvaret for de psykisk syke barna fram til de er 18 år? Dette vet jeg kommunene etterspør, og vi skulle gjerne hatt en klarlegging av det. Kanskje bør vi definere dette klarere i forskriften.

I tillegg har vi fått en samhandlingsreform, og den er bra. Den hadde som mål å lage et sømløst helsevesen, også innen psykisk helse. Men allikevel ser jeg noen problemstillinger, og det gjelder likeverd mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. Hvem er det som har makten til å definere når pasienten er utskrivningsklar, og vi ikke kan gjøre mer? Da er det spesialisthelsetjenesten som har både definisjonsmakten og retten til å skrive ut, og kommunen må ta imot. For denne gruppen er det viktig at det er godt forberedt når de kommer ut – at det er team rundt

dem som kan hjelpe, at boligen er der, og at vi har fagmiljøene rundt. Det er ikke alltid sånn når det er spesialisthelsetjenesten som har definisjonsmakten. Derfor ønsker jeg også å utfordre statsråden til å se på hvordan de lokale helseforetakene forholder seg til kommunene og avtalene med dem med tanke på likeverd – at en har likeverd når en skal se på om pasientene faktisk er klare til å komme ut fra spesialisthelsetjeneste og over til en kommune.

Statsråd Bent Høie [10:57:53]: Jeg vil takke interpellanten for innspillene til debatten videre.

Helsedirektoratet utreder nå også forholdet mellom lovens utdanningskrav og kompetansesituasjonen i tjenestene til personer med utviklingshemming. Det er også et viktig arbeid i tilknytning til en del av de problemstillingene som er tatt opp.

Så tror jeg at vi på en måte må erkjenne – og det er også det som er regjeringens politikk på området, og som jeg også oppfatter har bred politisk tilslutning – at hovedløsningen ligger i kommunene. Det er det å bygge opp god kompetanse i den kommunale tjenesten som er mye av løsningen på dette. Derfor er det viktig å gi kommunene mulighet til å få flere som har høyskoleutdanning, videreutdanne dem som allerede jobber i tjenesten, men også å få klarere nasjonale føringer på kompetansekrav.

Men dette er grupper som også krever koordinerte tjenester. Når det gjelder den problemstillingen som interpellanten tok opp angående barn, vil en ikke finne en god løsning på det uten at de ulike aktørene klarer å samarbeide på en bedre måte. Da skulle en jo tro at det var i kommunen, der en har et helhetlig ansvar, at en klarte det best – der en har ansvar for skole, barnevern, helse- og sosialtjenester osv. Men allikevel ser vi at det fortsatt er utfordringer knyttet til det, selv om ansvaret er plassert på ett sted.

Så må også spesialisthelsetjenesten bli flinkere til å reise ut, til å være ute i kommunene, til å støtte opp om de tjenestene som gis i kommunene. Det er vel kanskje egentlig her halvannenlinjetilbudet best kan ivaretas, gjennom at den kompetansen og den myndigheten som ligger i spesialisthelsetjenesten, i større grad kommer ut til pasientene og brukerne der de bor – at vi istedenfor å flytte på brukere og pasienter, heller flytter på tjenester.

Det er også viktig at kommunene lærer når det går galt. Her har vi en stor utfordring i hele helse- og omsorgstjenesten – vi er ikke en god nok lærende organisasjon. Altfor ofte trekkes den konklusjonen at når Helsetilsynet og fylkeslegen har sagt at det ikke har skjedd noe ulovlig, eller at tjenesten er forsvarlig, er det godt nok. Nei, det er ikke godt nok. En må også gå inn i de konkrete situasjonene og lære: Hva var det som gjorde at denne hendelsen oppsto? Ofte er det ikke én forklaringsfaktor, men en har ofte mye å lære av å gå inn i den enkelte situasjonen. Da nytter det ikke, som det bl.a. kom fram i reportasjen i Stavanger Aftenblad, at de berørte diskuterer det over lunsjen. En må jobbe mye mer systematisk med dette.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:01:24]: Denne interpellasjonens tema, vold utført av psykisk syke mennesker, ofte mot andre svake grupper, vekker sterke følelser

hos de fleste av oss – og sorg, smerte og kanskje også sjølbredelse hos dem som på ulikt vis blir rammet.

Først og fremst er det viktig å understreke at psykisk sykdom i seg sjøl utgjør en nokså moderat risiko for voldsbruk. Det viser all forskning. Svært mange mennesker kommer i løpet av livet i kontakt med psykisk syke mennesker eller får sjøl en psykisk lidelse. De aller fleste psykisk syke er ikke farligere enn de fleste friske. Det må være et viktig utgangspunkt for denne interpellasjonsdebatten, som både interpellanten og statsråden også nevnte.

Men når ulykken rammer, når personer blir drept eller skadet av mennesker som er syke, leiter vi etter forklaringer: Kunne vi ha hindret dette? Kan vi lære av det som gikk galt, slik at det ikke skjer igjen?

Interpellanten setter søkelys på hvordan spesielt sårbare mennesker – barn, unge, eldre eller folk som sjøl er psykisk syke – sannsynligvis er mer utsatt for denne type vold enn andre. Det tegner et mer komplekst bilde og gjør det enda viktigere å adressere tydelig de problemene vi diskuterer i dag.

Sammenhengen mellom psykisk sykdom og vold i hjemmet er relativt godt kjent. Nyere studier om temaet favner et bredt spekter av psykiske helsetilstander. Oversikten viser at risikoen for å bli utsatt for f.eks. partnervold er langt høyere hos kvinner uten psykiske plager. Vi veit også at mange eldre blir utsatt for vold av sine psykisk syke voksne barn, og vi har også opplevd at barn har blitt drept av voksne omsorgspersoner eller av andre voksne de hadde tillit til.

Det er uten tvil en stor utfordring å identifisere personer som kan være til fare for andre, særlig når vi har å gjøre med pasienter uten en kjent voldsbakgrunn. Ofte har det vist seg at det kan være forhold i samspillet mellom pasient og omgivelser som gjør at enkelte personer kan handle voldelig i gitte situasjoner. Bruk av rusmidler kan forsterke denne sannsynligheten.

Derfor må vi arbeide målbevisst med å identifisere risikosituasjonene som kan utløse aggresjon og vold. Et realistisk bilde kan bidra til at det blir gitt tilpasset hjelp og behandling så tidlig som mulig, og at man gjennom dette kan unngå å sette i verk unødvendige tiltak for personer med lav risiko, og også forhindre at man overser personer med høy risiko. For å sikre kvaliteten på pasientvurderingene kreves det god kunnskap og tilgang til gode diagnoseverktøy. Distriktpsikiatriske sentre, poliklinikker, spesialistsykehus og avtalespesialister må kunne vurdere risikosituasjoner, både under pasientens opphold og ved innleggelses- og utskrivingsfasen.

Det er også svært viktig at ulike institusjoner samarbeider godt for å ivareta psykisk syke mennesker. Ofte er politiet en viktig instans, og politimesteren i Troms, Ole B. Sæverud, uttalte nylig at politiet kan bli mye bedre på å formidle informasjon til helsevesenet om alvorlig psykisk syke man kommer i kontakt med. Det samme vil gjelde for andre samfunnsinstitusjoner.

En viktig konklusjon er at det er helt nødvendig med tidlig innsats i hjelpeapparatet, slik at man kan hindre at mennesker utvikler tunge psykiske lidelser. Det at man kan

få et lavterskeltilbud i kommunen der man bor, ved et begynnende psykisk problem eller et rusproblem, vil i mange tilfeller være den viktigste hjelpen man kan få. Og så må vi inn og hjelpe mennesker i en tidlig livsfase, allerede i barne- og ungdomstida.

Derfor er det så viktig at regjeringa har mer fokus på kommunale helsetjenester innen psykiatri enn det man har kommunisert så langt. Dersom man styrker den kommunale psykiatritjenesten, kommer man kan hende lenger enn å legge inn et bastant krav om at det skal brukes mer midler på psykiatri enn på somatikk i spesialisthelsetjenesten. Kanskje det kan føre til at folk får hjelp på et så tidlig stadium at sykehusinnleggelse ikke blir nødvendig, og at man da i tillegg frigjør behandlingsressurser i sykehusene og i spesialisthelsetjenesten til de aller sykeste, som virkelig trenger det.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:06:24]: Representanten Bollestad tar med interpellasjonen opp en svært viktig debatt, som viser et stort samfunnsproblem som har fått lov til å utvikle seg i feil retning over mange år.

Altfor lenge har vi opplevd at personer med alvorlige rusproblemer og personlighetsforstyrrelser ikke har fått den oppfølging som en bør kunne forvente.

Stavanger Aftenblad tar med sin serie tak i en del av altfor mange hendelser som viser at dette er et samfunnsproblem som må få større oppmerksomhet og prioritet.

I tillegg til sakene det vises til i Aftenbladet, kan nevnes det brutale trikkedrapet, Nav-ansatt drept i Oslo, knivstikking på TIMEkspresen i Sogn og Fjordane og, nå sist, Aksla-drapet i Ålesund, der en ung student fra Bergen ble brutalt voldtatt og drept mens hun var ute og jogget på høylys dag. Overgriperen her har flere voldsdommer på seg, har vært innlagt i rusinstitusjon og har tidligere truet med å drepe kvinner. Han drepte mens han ventet på soning.

Hvor er hjelpeapparatet som skal bistå den syke, voldelige personen mens han venter på å få sone? Og hva med tryggheten som vi andre i hans nærhet bør kunne forvente oss?

Det oppleves altfor ofte, når vi står der med alvorlig vold eller drap, at omsorgslovgivingen ikke er oppfylt med hensyn til samfunnets behov for beskyttelse. Kommunene og spesialisthelsetjenesten har en lovpålagt plikt til å yte nødvendige helse- og omsorgstjenester, som også omfatter ressurskrevende brukere og personer med utagerende eller voldelig atferd. En må kunne forvente at den lovfestede plikten til samarbeid mellom tjenestene oppfylles, og at instansene er godt koordinert.

Det er trist å oppleve at kommunene viser manglende vilje til å ta sjølkritikk, slik det gjenspeiles i spørreundersøkelsen til Stavanger Aftenblad. De fleste av de berørte kommunene går i sjølforsvar og påstår at de ikke kunne ha gjort noe annerledes, bortsett fra Namsos kommune, som prisverdig tar sjølkritikk og sier at de har lært av hendelsen der en ung kvinne ble drept i et av kommunens bofellesskap. De har valgt å la seg granske av en uholdt tredjepart.

Hver gang det skjer en ny tragedie der en utagerende, syk person skader eller dreper et annet menneske, lurer vi

på hvorfor dette ulykkelige mennesket ikke har fått den hjelpen som det trenger. Jeg tør påstå at systemet nå roper på en undersøkelseskommissjon som kan granske slike tragedier når de skjer.

Regjeringen har startet den viktige jobben med å styrke behandlingen av psykisk syke og rusavhengige. I tillegg styrkes barnevernet og skolehelsetjenesten for å forebygge og fange opp flere som sliter, på et tidligere tidspunkt.

Det er viktig ikke å bygge opp under fordommer. Rusproblemer og psykisk sykdom alene gjør ikke folk farlige. Samtidig vil vi alltid ha mennesker iblant oss som av ulike årsaker er utagerende. Samfunnet må da veie humane hensyn og god hjelp til og omsorg for den utagerende opp mot andre menneskers behov for trygghet. Dette er noen av de vanskelige avveiningene vi bare er nødt til å håndtere.

Tidligere sperret vi mange med avvikende atferd inn i lukkede institusjoner. I dag vet vi at mange kan få et nytt liv med riktig hjelp, men da er hjelpen nødt til å være der når de trenger den.

Dette kan i noen tilfeller være kostbart, men vi ser at alternativene ofte kan bli langt mer kostbare for samfunnet, for disse hendelsene gir utrolige ringvirkninger.

Jeg er glad for at helseministeren sammen med spesialisthelsetjenesten, kommunene og justisministeren nå vil søke å finne gode ordninger sammen for å gjøre dette tilbudet bedre for disse personene som trenger det. Jeg setter min lit til helseministeren og satsingen innenfor både rus og psykiatri, for vi vet at mange av disse tilfellene skjer nettopp på grunn av rus.

Morten Wold (FrP) [11:11:23]: Representanten Bollestad har tatt opp et viktig tema til debatt i dag. Trygghet, både for mennesker som mottar og som yter kommunale helse- og omsorgstjenester, er særdeles viktig, og alvorlige hendelser som overgrep og vold, skal ikke forekomme, men gjør det dessverre.

I regjeringsplattformen står det:

«Det er behov for å styrke og modernisere helse- og omsorgstjenesten i kommunene og sikre en bedre samordning av det totale helsetilbudet. De ansatte er helse-tjenestens viktigste ressurs og regjeringen vil gjennomføre et kompetanseløft for å styrke kvaliteten i tjenesten.»

Vi må sikre oss at kommunene har størrelse og robusthet nok til å kunne håndtere de oppgavene de er pålagt. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen vil arbeide for en solid kompetanseheving i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Allerede i statsbudsjettet for 2014 styrket regjeringen etter- og videreutdanningen i helse- og omsorgssektoren med 50 mill. kr, noe som er et viktig skritt i riktig retning. Økt andel faglærte i tjenestene vil bidra til økt kvalitet og minske forekomsten av alvorlige hendelser, som representanten Bollestad refererer til.

Som statsråden nevnte i sitt svar, har kommunene og spesialisthelsetjenesten en lovpålagt plikt til å yte nødvendige helse- og omsorgstjenester. Dette ansvaret omfatter også ressurskrevende brukere og personer med utagerende eller voldelig adferd. Hva som er nødvendig og forsvarlig helse- og omsorgstjeneste, skal fastsettes ut fra en indivi-

duell vurdering av den enkeltes behov. Til det kreves tilstrekkelig kompetanse og personell og godt koordinerte tjenester.

Det er viktig å understreke at kommunene kan søke Helsedirektoratet om delvis refusjon av lønnsutgifter for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester, det fordi ressursvake kommuner ikke skal hindres i å tilby nødvendige tjenester.

Som statsråden også var inne på, er fastlegene viktige når det gjelder problemstillingen som interpellanten reiser i salen her i dag. De skal henwise videre til spesialisthelsetjenesten når det er nødvendig. Kommunene må og skal legge til rette for samarbeid mellom fastlegene og andre tjenesteytere og sikre at fastlegeordningen integreres i kommunens helse- og omsorgstjenestetilbud på en god måte.

Jeg er glad for at statsråden nevnte at selve grunntanken og det viktigste skrittet mot bedre og tryggere tjenester, er at disse skal bygges rundt pasientene og brukerne. Brukermedvirkning er ikke bare en lovfestet rettighet, det er også grunnleggende for å kunne yte de faglig beste tjenestene. Pårørende har også, sammen med pasienten, en medvirkningsrett dersom han eller hun selv ikke er i stand til å ivareta sine interesser. Å ta bruker- og pårørendeperspektivet på alvor betyr å lytte, å bruke deres erfaringer til å forbedre tjenestene. Vi vet at økt kunnskap om psykisk sykdom, kognitiv svikt, utviklingshemning, rusavhengighet og god behandling reduserer faren for alvorlige hendelser.

Statsråden viste til Syse-utvalget, som skal vurdere hvordan alvorlige hendelser og mistanke om lovbrudd i helse- og omsorgstjenesten bør følges opp av samfunnet. Det er et viktig arbeid. Det er også viktig at enkeltbrukere ikke faller mellom to stoler i arbeidet for god og trygg tilrettelegging av gode og trygge tjenester.

Bente Stein Mathisen (H) [11:15:47]: Jeg vil også takke interpellanten for å ha tatt opp et utrolig viktig tema. Samtidig er det – som flere har sagt her – viktig at vi ikke stigmatiserer alle dem som sliter med psykiske helseutfordringer. Vi har alle en psykisk helse, og flere av oss vil møte på utfordringer der en gang i løpet av livet.

Kommunene har fått mange og store oppgaver de siste årene. Det har vært mange store reformer. Vi har ansvarsreformen, som kom for over 20 år siden, vi har hatt psykiatireformen, som var mellom 1998 og 2008, og nå Samhandlingsreformen, som kom i 2012. Det er vel ingen hemmelighet at de samme kommunene som har fått nye oppgaver, kanskje opplever at ikke alle midler og ressurser har fulgt med de nye oppgavene de har fått. Særlig gjelder kanskje det den stille reformen som en del opplever i disse dager, at Samhandlingsreformen også har begynt å gjelde i psykiatrien. Det er et stort press i mange kommuner med utskrivningsklare pasienter som venter på bolig og oppfølging ute i kommunene.

Det er viktig at alle de aktørene som har ansvar for alvorlig psykisk syke med voldsrisiko, jobber tett og godt sammen. Det gjelder politi, det gjelder alle nivåene i en kommunehelsetjeneste, og det gjelder spesialisthelsetjenesten. Det må ikke være sånn at de organisatoriske hind-

rene gjør oss maktesløse. Vi vet at en person som er vurdert til å være utskrivningsklar i psykiatrien den ene dagen, neste dag kan ha behov for spesialisert behandling og oppfølging i psykiatrien igjen. Så fort kan det faktisk skifte. Det har mye med en friere rammebetingelse når man kommer ut i kommunen å gjøre, og ikke minst tilgang til rus, som gjør at adferden og helsetilstanden brått kan endre seg. Dette er en stor utfordring for dem som har ansvar for å følge opp og gi tjenester i kommunehelsetjenesten. Derfor er samhandling og samarbeid utrolig viktig, og der må man bli bedre. Kommune, politi og spesialisthelsetjenesten må faktisk innse at personer som har en alvorlig psykisk lidelse i kombinasjon med rus og voldsrisiko, er et felles ansvar, og arbeidet med å få til bedre samhandling må intensiveres.

Det er viktig å forebygge alvorlige hendelser – vi leser stadig om dem. De alvorlig syke trenger å bli ivaretatt på en bedre måte. De som er naboer, pårørende og i nærmiljøet, må kunne føle seg trygge. Jeg er glad for at regjeringen er tydelig på at veksten i helsebudsjettene nå skal være større innen psykisk helse og rus enn i somatikken. Det er et tydelig signal til helseforetakene, som har nedprioritert dette mye de siste årene. Jeg er glad for at statsråden vil ta tak i denne vanskelige utfordringen når det gjelder dem – det er ikke så mange, heldigvis – som faller mellom stolene. Det er viktig, og det handler både om helse og juss, så jeg er også glad for at han sier at han der vil samarbeide med justisministeren for å finne ut og se på hva man kan gjøre for de alvorlig psykisk syke som selv ikke innser at de trenger å motta behandling og oppfølging, og takker nei til gode, forebyggende tiltak. Her er det viktig å se det enkelte individs rett til frihet og å gjøre som man vil, i forhold til samfunnets behov for trygghet og beskyttelse. Jeg er glad for at regjeringen tar dette på alvor, og at det jobbes både på det forebyggende området og at man, når man opplever å ha alvorlige hendelser, skal evaluere disse skikkelig, slik at man kan lære av de feilene som gjøres, sånn at ikke ting skjer igjen.

Kjersti Toppe (Sp) [11:19:51]: Først takk til interpellanten Bollestad for ein interessant, men alvorleg interpellasjon.

Korleis skal vi forebyggja at alvorleg sjuke menneske, som har behov for helse-, omsorg- og sosialtenester, ikkje utgjør ein fare for seg sjølv og andre? Korleis skal vi forebyggja at det skjer alvorlege hendingar som drap, overgrep og grov vald, utført av utilrekelege mot hjelpetrengande eller mindreårige? Korleis kan vi sikra at tilsette og pårørande er trygge på arbeidsplassen sin og vert tatt alvorleg? Helseministeren har eit stort og vanskeleg ansvar på dette området, og innsatsen må skje på fleire felt.

Stavanger Aftenblad refererte den 17. desember til fleire alvorlege hendingar i kommunar. Det mest alvorlege var kanskje å lesa at mange kommunar ikkje hadde ei systematisk evaluering av dei alvorlege hendingane. Eg er glad for at helseministeren presiserer at det må skje – det er ikkje nok å diskutera det på lunsjrommet etterpå. Her er det rom for forbetringar.

NRK hadde i januar ein reportasjeserie om drap som er utførte i Noreg dei siste ti åra. Halvparten vart drepane

av ein alvorleg psykisk sjuk person. Det har kome kritikk mot måten dette vart lagt fram på, sett opp mot at vi ikkje skal stigmatisera psykisk sjuke personar. Det er ikkje diagnosen som drep. Likevel er det viktig med denne debatten om kva vi kan gjera for å førebyggja betre.

Vi kan verta betre på å førebyggja valdshandlingar. Vi kan ta større ansvar for at alvorleg psykisk sjuke personar får eit ansvarleg tilbod. Vi kan lytta til fagfolk når dei seier at dei er bekymra for at psykiatrien har bygd institusjonsplassane for kraftig ned. Vi kan lytta til dei når dei seier vi må sjå på døgninstitusjonar i skjeringpunktet mellom kort- og langtidsbehandling.

Vi har for mykje svingdørsbehandling. Vi veit at det er sjuke som vert skrivne ut for tidleg. Det er for mange poliklinisk tilbod til dei som er alvorleg psykisk sjuke, og som har behov for eit institusjonsopphald.

Så er det òg slik at nokre psykisk sjuke dukkar stadig opp som politioppgåver. Slik skal det ikkje vera.

Det som er viktig, er at vi må utvikla eit omfattande lågterskeltilbod. Det skal ikkje vera vanskeleg å søka om hjelp når noko er gale. Regjeringa har innført den gylne regel med at rus- og psykiatriinnsatsen skal auka meir kvar for seg enn somatikken i sjukehusa. Det er velmeint. Eg meiner det er å begynna i feil ende. Eg meiner at vi i staden skulle ha begynt med ein kommunal opptrappingsplan, fordi det er her proppen i systemet er. Vi veit det ligg opp mot 7 pst. utskrivingsklare pasientar i sjukehusa til stadigeheit, og at det er i kommunane det spesielt er eit stort behov for bustader. Vi må få ein kommunal opptrappingsplan, gjerne med øyremerkte midlar. Det er det behov for – det viser utviklinga etter at den førre opptrappingsplanen vart avslutta.

Det er ein fare for, som eg sa, at når vi fokuserer på drap og valdshandlingar opp mot psykiske diagnosar, får vi eit inntrykk ute av at psykisk sjuke er farlege. Det er veldig viktig å motarbeida det. Det statlege Olsen-utvalet undersøkte akkurat dette for nokre år sidan, og dei viste at det er kompliserte årsaksforhold bak kvart drapstilfelle. Heilt uavhengig av diagnose, er rus, spesielt alkohol, ein medverkande faktor i fleirtalet av alle drap som skjer i Noreg.

Eg har òg lyst til å minna om at vi snakkar om alvorlege hendingar og drap. Men det er sjølv mord som utgjer flesteparten av drapa og dødsfalla som vert utførte av folk med psykiske lidingar.

Dette er eit veldig vanskeleg område å snakka om. Det er ei krevjande politisk oppgåve å sørgja for å redusera valdshandlingar, og å redusera alvorlege hendingar som skjer. Men det er potensial for å fokusera meir på førebygging konkret opp mot dei mest alvorleg psykisk sjuke, og eg vil gjerne bidra til det i denne saka.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:24:52]: Jeg har lyst til å takke for debatten om et vanskelig tema, men jeg tenker at det er tverrpolitisk enighet om at dette er en utfordring.

Når representanten Toppe også snakker om de 5 000 som prøver å ta sitt eget liv hvert eneste år, klarer vi å redde 4 400 av dem, men 600 klarer det, så det er en kjempeutfordring. Fastlegen får en sentral rolle – det er jeg helt enig

i. De møter ikke alltid pasienten først, men de møter kanskje pårørende først, som er bekymret fordi de ser at en av deres er syk. Men pasienten vil ikke ha hjelp og vil ikke være med til noen fastlege. Når en endelig kommer inn i hjelpeapparatet, er en kanskje blitt så alvorlig syk at det eneste som er å gjøre, er å sette inn de store tiltakene.

Statsråden sa også at hovedløsningen ligger i kommunene, og det er jeg helt enig i. Samtidig tenker jeg at gode fagmiljøer og gode kompetansetilbud blir best når det er andre fagmiljøer rundt, der en får varmet og utviklet hverandre til å være utviklingsorienterte og innovative sammen, og hvor en ikke blir sektorisert.

Jeg tenker også det samme som statsråden, at vi har en del kontrollmekanismer og tilsyn, som ofte beskriver ting som faglig forsvarlig og godt nok. Det er da jeg stiller spørsmålet: Ja, det er faglig og forsvarlig godt nok, men for denne pasientgruppen kan vi spørre: Er det etisk godt nok? Eller er det etisk forkastelig av og til?

Vi må bygge opp kommunene til å bli en lærende organisasjon – å lære av svikt skaper trygghet for at svikt kan bli lærende. Evalueringer er bra. Men jeg er også veldig opptatt av at det ikke bare skal bli snakk, men at det også må kunne ut i konkrete tiltak for dem dette gjelder. Hva slags type boliger trenger vi? Trenger vi boliger med bemanning, bemanning døgnet rundt? Trenger vi andre typer boliger? Trenger vi annen type kompetanse, osv.?

Til syvende og sist er det de alvorlig syke og omgivelsene rundt dem det går ut over hvis vi ikke klarer å løse dette. Den som fortjener det minst, er at den syke føler at vi ikke klarer å nå de målene vi har satt oss.

Jeg takker igjen for en god debatt.

Statsråd Bent Høie [11:27:49]: Jeg vil også takke for debatten, og tar med meg de synspunktene og innspillene som er kommet. Men jeg oppfatter at det er en ganske bred politisk enighet både om virkelighetsbeskrivelsen og også om hvilken retning vi må gå i for å løse en del av disse utfordringene.

Så synes jeg også debatten veldig klart preges av at det er ingen som kommer med en «quick fix»-løsning på dette, men at en ser at en er nødt til å jobbe systematisk på mange områder.

Det er viktig for meg å understreke at vi alle har en psykisk helse. Mennesker med psykiske helseutfordringer er ikke farlige. Det er utrolig viktig at vi bygger ned fordommene mot psykiske helseutfordringer, for det er i seg selv viktig for å bygge ned terskelen for å oppsøke hjelp og til å være åpen med sine omgivelser når hverdagen blir tøff.

Flere har nevnt utfordringer med å identifisere de såkalte farlige personene eller tikkende bombene. Jeg vil egentlig snu den problemstillingen og si: Kanskje vi leter på feil sted. Kanskje vi skal slutte å lete etter de enkeltpersonene som en definerer som tikkende bomber, og heller stille seg det mer grunnleggende spørsmålet: Bør en lytte til hvor i tjenestene det tigger? Ofte er det slik at det ikke minst er i tjenestene en bør se etter hvor faresignalene er når en ikke er i stand til å hjelpe mennesker på en god nok måte. Jeg tror at mange av de tikkene kommer av at en ikke er i stand til å ha gode nok koordinerte tjenester, der en

ikke ser ting i sammenheng mellom de ulike ansvarsområdene. Der har vi en stor utfordring i hele helsetjenesten, men jeg tror kanskje vi har en ekstra stor utfordring i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Så er det en rekke tiltak som vi er i gang med. Vi må bygge ut bedre tilbud innen rus og psykisk helse, spesielt i kommunene. Det er helt riktig at vi har sagt at veksten innenfor psykisk helse og rus i spesialisthelsetjenesten skal være høyere enn veksten i somatikk. Jeg mener det er riktig. Det er to hovedgrunner til det. Det er for det første å ta vare på den opptrappingsplanen som har vært innen psykiatri. Det andre er at kommunene nå er veldig opptatt av somatikk, på grunn av virkemidlene som ligger i Samhandlingsreformen, og mange kommuner er derfor ikke i god nok stand til å hjelpe en del av disse pasientene. Men det er viktig at vi i det pålegget òg har gitt en klar føring, nemlig at det er de nære tjenestene som skal bygges ut – i DPS-ene, i de tverrfaglige teamene, det som kommer kommunene til gode.

Presidenten: Debatten i sak nr. 5 er dermed avsluttet.

Sak nr. 6 [11:31:05]

Interpellasjon fra representanten Ingrid Heggø til olje- og energiministeren:

«Formålsparagrafen i petroleumsløva seier at selskapa og myndighetene skal strekke seg langt for å legge til rette for lokal industriell aktivitet, og at forvaltninga av petroleumssressursane offshore skal gje ringverknader på land. Sogn og Fjordane har 35 pst. av Noregs oljeførekomst på sokkelen, men berre 1,3 pst. av landbasert aktivitet. Stortingsfleirtalet har ved mange høve påpeikt at det er viktig at Florabasen og Sogn og Fjordane får meir av den landbaserte aktiviteten, f.eks. ved handsaminga av Valemon, Snorre, Visund, Gullfaks, Troll og Veslefrikk. Statoil har no varsla at dei vil legge om seglingsmønsteret, og at det berre er Snorre og Visund som skal betenast frå Florø. Dette medfører ytterlegare reduksjon av aktiviteten ved Florabasen, noko som er stikk i strid med eit samla storting sin vilje.

Korleis vil statsråden oppfylle Stortinget sin klårt uttrykte vilje om vekst ved Florabasen og Sogn og Fjordane?»

Ingrid Heggø (A) [11:32:17]: I Noreg har vi slått fast at olje- og gassressursane skal koma heile folket til gode, og petroleumsløva seier at det skal gje distriktmessig gevinst. Dette har Stortinget understreka i form av både merknader og innlegg, og utan at det i alle enkeltilfelle er fatta romartalsvedtak.

Petroleumsnæringa har skapt gode inntekter for landet og mange arbeidsplassar i enkelte regionar.

Geografisk spreing – og ikkje opphoping – gjev mindre press på pressområde og er av avgjerande betydning for kva signal og incitament ein sender når det gjeld nye leiteområde.

I møte med Sogn og Fjordane sin stortingsbenk, fylkes-

ordfører med fleire uttala ministeren at det han heldt seg til, var romartalsvedtak og godkjenningbrev når det gjaldt om konsesjonar var følgde opp eller ikkje. Eg er usamd i at dette er riktig konklusjon, både ut ifrå tidlegare praksis og ut ifrå Stortinget sin posisjon i forhold til regjeringa.

Eg har også sett på mange av godkjenningbrev fra departementet. Det synest å vera ein gjennomgåande logikk i at dei i godkjenningbrev viser til aktuelle proposisjonar og innstillingar. Det er difor på sin plass å spørja ministeren om korleis han og regjeringa vil følgja opp det eit samla storting – eventuelt klare stortingsfleirtal – har sagt om tolking av konsesjonsvilkår ved Florabasen spesielt, og i forhold til petroleumsløva generelt.

Stortinget sin vilje er utan tvil at Sogn og Fjordane skal få ein større del av petroleumskaka, og at Florabasen skal veksa. Stortinget har påpeikt det urimelege i at den landbaserte aktiviteten – etter 30 år med aktivitet og med 35 pst. av Noregs oljeførekomst utanfor fylket – berre er komen opp i 1,3 pst. Til samanlikning har Hordaland om lag 20 pst. og Møre og Romsdal 12 pst.

Når saka no er aktualisert, kjem det av at Statoil, som er eigd med to tredelar av staten, vil redusera den landbaserte aktiviteten i Sogn og Fjordane ytterlegare.

Eg har forstått ministeren slik at han ikkje vil bruka eigarskapet korkje til å spørja om dokumentasjon på kvifor lengre seglingsmønster gjev større økonomisk og miljømessig innsparing, eller til innsyn i forskjellige reknestykke.

Ei heller ønskjer ministeren å få kunnskap om kor stor den økonomiske skilnaden vil vera ved ei midtdeling av forsyninga mellom fylka Hordaland og Sogn og Fjordane og dermed betre oppfølging av intensjonen i petroleumsløva og Stortinget sin vilje.

Eit anna aspekt er sikkerheit og miljø. Sentraliseringa skal skje til Mongstad, som alt i dag er ei belasta hamn, utan at det kjem fram nye krav til oljevernberedskap eller er sett på i ein samfunnsøkonomisk rekneskap. Ei utbygging av denne hamna, som må til for å kunna dobla aktiviteten slik Statoil sine planar no er, vil også medføra nye, store investeringar som det ved rasjonell bruk av eksisterande kapasitet eigentleg ikkje er bruk for, og som på ingen måte står i stil med dei forventningane om redusert aktivitet i Nordsjøen, som Statoil ved fleire høve har gjeve uttrykk for. Slike disposisjonar samsvarar dårleg med dei omsyn til god ressursforvaltning eller helse, miljø og sikkerheit, som m.a. kjem til uttrykk i petroleumsløva § 10-2.

Det å ha eit aktivt eigarskap er noko regjeringa Solberg er imot, og det var for så vidt varsla i valkampen. Difor skal eg ikkje gå så mykje meir inn på det, berre minna om at det i praksis er stor skilnad på raud-grøn eigarskapspolitikk og Høgre og Framstegspartiet sin eigarskapspolitikk.

Eg vil òg påpeika at stortingsfleirtalet var klart på samfunnsansvaret og betydninga av det, og retorikken i valkampen frå Høgre og Framstegspartiet var langt frå at dei passivt skulle sjå på ei nedbygging av Florabasen, tvert om. Konsesjonsvilkåra skulle ein ikkje i det heile skli på, og basen skulle gå ei lys framtid i vente med ei borgarleg regjering bak rattet.

Realiteten er at regjeringa Solberg har ingen intensjon om å gjera noko som helst når Statoil no reduserer den landbaserte aktiviteten.

Ministeren var klar i sin tale i spørjetimen her i salen på at det var langt ifrå eit brot på petroleumsløva å redusera landaktiviteten ned mot 1 pst. Det gjaldt i Sogn og Fjordane og Hordaland og vil vel då òg gjelda i alle andre fylke.

Det vert sendt nokre signal her, både ut til folket i heile landet og til Statoil. Til Statoil: fri bane, gjer som de vil! Til folket: ikkje vent at Høgre og Framstegspartiet skal gjera noko for at fellesskapet sine olje- og gassressursar skal koma distrikta og lokalbefolkninga til gode i form av landbasert aktivitet!

Eg er usamd med ministeren i at det berre er romartalsvedtak og godkjenningsvedtak som er avgjerande for om ein konsesjon er følgd opp eller ikkje. Viss så er tilfellet, vil all merknadskrivning og debatt i Stortinget berre vera eit spel for galleriet – tidtrøyte og utan verdi – sjølv om det er eit samla storting som gjev klare føringar. I lov-saker er det nettopp forarbeida til lova, stortingsdebattar og merknader som er viktige å sjå til, når ein skal tolka lovteksten.

Eg vil dokumentera påstandane mine om Stortinget sin uttala, positive vilje til at Sogn og Fjordane skal ha ein større del av petroleumskaka. Eg går inn på handsaminga i Stortinget av Valemon. Her siterer eg frå Innst. 376 S for 2010–2011:

«Komiteen legger til grunn at petroleumskativite-ten skal skape ringvirkningar lokalt/regionalt. Valemon ligger utenfor Sogn og Fjordane, et fylke som i forhold til de store ressursene utenfor kysten så langt har fått relativt liten uttelling i form av sysselsetting og verdiskaping. Komiteen mener det derfor bl.a. er viktig at drifts- og basemiljøet i Florø videreutvikles, og at kompetanse- og funksjonsbredde, herunder personelltransport, sikres. Dette vil være til gunst for regionen, men trolig også i forhold til de behov Statoil og etter hvert flere andre selskap har og er ventet å få i området.»

For ordens skuld siterer eg også frå godkjenningsbrevet:

«Godkjennelsen blir gitt i samsvar med de fremlagte planene, de merknader, forutsetninger og vilkår som fremgår av Prop. 85 S (2010-2011) Utbygging og drift av Valemon og Innst. 376 S (2010-2011) Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Valemon.»

Det er altså ikkje tvil om at Stortinget – uansett parti – har hatt omsut for at Florabasen skulle byggjast opp, og at Sogn og Fjordane skulle få sin rettmessige del av landaktiviteten. Dette er det gjeve klart uttrykk for ved handsaminga av Visund, Gullfaks, Troll og Veslefrikk for å nemna nokre felt. Det er sagt i merknader frå komitéhandsaming, i debattar og vert vist til i godkjenningsbrev.

Om statsråden skulle ha rett i at det ikkje er anna enn romartalsvedtak som betyr noko i Stortinget si handsaming, gjev det ikkje mening å visa til desse dokumenta. Det einaste som i tilfelle ville gje mening, er å referera dei aktuelle vedtaks punkta.

Eg vil visa til andre eksempel som aktualiserer spørsmålet om korleis regjeringa vil følgja opp stortingsfleirtalet sin uttrykte vilje, også når dette ikkje kjem fram i romartalsvedtak.

Ei høgaktuell sak her er elektrifisering av Utsira. Eg viser til intervju i Teknisk Ukeblad 6. februar 2014, der ministeren påpeikte at dette ikkje var vedteke i Stortinget. Der seier Kristeleg Folkepartis Kjell Ingolf Ropstad at han fryktar utfallet i saka:

«Summa summarum er det riktig at det ikke er et formelt vedtak at Utsirahøyden skal elektrifiseres. Men hvis man er i tvil om hva Stortinget har ment, har man sovet i timen.»

Venstres Ola Elvestuen, som er leiar av Stortingets energi- og miljøkomité, var i same intervju heller ikkje imponert over svaret frå Tord Lien. Han meiner det er poenglaust at ministeren hengjer seg opp i om Stortinget har kravd eller ønskt elektrifisering av Utsirahøgda, og seier:

«Stortingets vilje er at dette skal skje, og det er det man må forholde seg til.»

Er ministeren trygg på at regjeringa har eit stortingsfleirtal med seg i oppfatninga av at det må eit romartalsvedtak til før regjeringa må halda seg til Stortinget sin uttrykte vilje? Eller har ministeren snudd i saka? Vil ministeren eventuelt snu viss han ikkje hadde gjort det? Og: Vil ministeren gjera tiltak for å imøtekoma Stortinget sin intensjon og vilje om vekst ved Florabasen og Sogn og Fjordane?

Statsråd Tord Lien [11:41:36]: Norges petroleumskressurser er det norske folks eiendom og skal komme hele samfunnet til gode. Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Det å bidra til høyest mulig verdiskaping fra felt og funn er en viktig oppgave for myndighetene og for meg som olje- og energiminister.

Petroleumskvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter og eksportverdien. Petroleumsknæringen sysselsetter i dag om lag 43 000 personer, mens over 200 000 direkte eller indirekte kan knyttes til etterspørselen fra petroleumskvirksomheten. Det er eksempler over hele landet på ringvirkninger av petroleumskvirksomhet, og 430 av landets 439 kommuner har arbeidsplasser tilknyttet næringen. Dette er noe jeg mener vi bør være stolte av.

Florø har sammen med andre steder i landet tatt del i verdiskapingen og ringvirkningene fra petroleumsksektoren. Det er gledelig at det er bygd opp et kompetansemiljø i kommunen, og at både norske og internasjonale bedrifter finner det attraktivt å være i Florø.

Regjeringen er opptatt av god ressursforvaltning og at alle lønnsomme ressursar utnyttes. Kontroll over kostnadsutviklingen og effektiv drift er nødvendig både for å opprettholde aktivitet over tid, og for at største mulig verdier skal skapes av våre felles olje- og gassressurser.

Reduserte kostnader er et viktig tiltak for å øke utvinningen på norsk sokkel. Ved lønnsom utnyttelse av hele ressurspotensialet vil nye forretningsmuligheter åpne seg for bedrifter i ulike deler av fastlandsøkonomien, bedrift-

ter både innanfor og utanfor det vi vanlegvis tenker på som leverandørindustrien. Gjennom å utnytte hele ressurspotensialet vil vi best kunne legge grunnlag for betydelig aktivitet i fastlandsøkonomien i tiår framover. Det er rettighetshaverne som på kommersiell basis har ansvaret for mest mulig effektiv drift av feltene på norsk sokkel. Dette mener jeg er et adelsmerke for måten vi forvalter våre felles petroleumsressurser på. Dette inkluderer også å ha kontroll på kostnadsnivået. Det er operatørens plikt både å vurdere og gjennomføre effektiviseringstiltak i alle ledd av virksomheten.

Kostnadene på sokkelen har vokst kraftig det siste tiåret. Det er avgjørende for den langsiktige verdiskapingen på norsk sokkel at kostnadsutviklingen holdes under kontroll. Regjeringen signaliserte derfor i Sundvolden-erklæringen at den framover vil ha fokus på arbeidet for å redusere kostnadsnivået på norsk sokkel, bl.a. gjennom oppfølging av Åm-utvalgets anbefalinger.

Kostnadene i alle deler av virksomheten må gjennomgås. I Meld. St. 28 for 2010–2011, En næring for framtida, er kostnadsutfordringen og behovet for å ta nye grep for å realisere det fulle ressurspotensialet på norsk sokkel beskrevet. Det var en melding som ble lagt fram av den forrige regjeringen. Stortinget sluttet seg til denne beskrivelsen.

Mitt hovedanliggende i kostnadsdiskusjonen er verdiskapingen på sokkelen, men også grunnlaget for virksomhet på land. Jeg er opptatt av at vi tjener mest mulig på hvert fat og hver kubikkmeter, samtidig som alle lønnsomme ressurser utnyttes. Kostnadsutviklingen er særlig utfordrende for modne felt, og for felt i halefasen. Arbeidet med å redusere kostnadene på felt i drift er svært viktig for å kunne forlenge produksjonen og levetiden for disse feltene.

Flere av feltene i den nordlige delen av Nordsjøen utenfor Sogn og Fjordane er nettopp i denne situasjonen. Mange modne felt på sokkelen har behov for store, nye investeringer for å forlenge levetiden. Lønnsomheten i disse senfaseprosjektene er ofte svært krevende. God kontroll på kostnadene i alle deler av virksomheten er derfor svært viktig for å sikre videre drift og framtidig verdiskaping.

I Sogn og Fjordane ble det etablert en forsyningsbase for rundt 30 år siden. Statoil står og har stått for mye av aktiviteten på basen. Senere har også andre aktører etablert seg her. Florabasen har i dag rundt 500 arbeidsplasser og har blitt vesentlig større enn det som lå til grunn da basen ble etablert. Statoil besluttet i fjor å gjennomføre en omlegging av seilingsmønsteret fra forsyningsbase i Sør-Norge til plattformene i Nordsjøen. Endringene medfører bl.a. at noe av dagens forsyningsaktivitet flyttes fra Florø til Mongstad. Jeg forstår at dette ikke er populært i Florø. Samtidig er omleggingen beregnet å gi årlige kostnadsbesparelser i hundremillionersklassen. Ifølge Statoil er dette en forretningsmessig tilpasning som vil bidra til å sikre forlenget drift og økt utvinning fra flere av feltene på sokkelen utenfor Sogn og Fjordane. Omleggingen vil bidra til å styrke lønnsomheten og dermed den langsiktige verdiskapingen fra disse feltene. Forlenget levetid betyr også forlengelse av aktivitet på basen i

lang tid framover. Dette er bra, også for Sogn og Fjordane.

Forlenget levetid og opprettholdelse av aktivitetsnivået framover er nødvendig for å oppnå høyest mulig verdiskaping på lang sikt fra våre olje- og gassressurser. For å oppnå dette er det ofte nødvendig å justere hvordan virksomhetene drives i takt med endrede forutsetninger for virksomheten. For å få best mulig beslutningsgrunnlag ved slike omlegginger er det viktig at selskapene også har dialog med berørte lokale og regionale myndigheter. Departementet er kjent med at det i denne saken har vært en sånn dialog gjennom flere år, og vi oppfordrer til at den fortsetter.

De omleggingene som Statoil planlegger, innebærer at de beholder forsyningene til Snorre og Visund fra Fjordbase, men reduserer forsyningene til andre felt fra den samme basen. Noe av aktiviteten blir dermed videreført, noe trappes ned. Samtidig er det innført å sette i gang flere kompensierende tiltak rettet mot olje- og gassmiljøet i Sogn og Fjordane.

Jeg er kjent med at det er satt i gang initiativ hvor Statoil samarbeider med leverandørnettverket Maritim Forening og inkubatoren Fram Flora for å se på mulighetene for Flora kommune og resten av fylket framover. Det er konstruktive tiltak for samarbeid som vil fremme innovasjon og utvikling i regionen. Statoils beslutning om å utvikle Fjordbase som logistikkenter for føringsrør, satsing på bedrifts- og leverandørutvikling, økonomisk støtte til subsea-utdanningen og satsing på lærlingopptak er alle gode initiativer. Dette viser at miljøet i Sogn og Fjordane fortsatt vil ta del i verdiskapingen og utviklingen av petroleumsnæringen.

Statoil har hatt en aktiv dialog med berørte parter gjennom hele prosessen med å utrede forsyningsstrukturen. Departementet har også fått saken opplyst fra ulike sider. Vi har mottatt informasjon fra flere interessenter i møter i departementet, som også interpellanten beskriver.

Jeg ser ikke at det er grunnlag for at jeg skal gripe inn i denne saken, men oppfordrer alle involverte parter til konstruktivt samarbeid framover. Dersom vi skal nå målsettingen om lønnsom produksjon i et langsiktig perspektiv, er det helt nødvendig at vi har kontroll på kostnadsnivået. Arbeidet med å redusere kostnadene er svært viktig for å forlenge levetiden på felt i drift og dermed øke utvinningsen fra feltene. Jeg er trygg på at det relevante næringslivet i Sogn og Fjordane, som ellers i landet, også framover vil delta i konkurransen om oppdrag knyttet til virksomheten på norsk sokkel.

Videre legger jeg til grunn at lokale og regionale myndigheter vil støtte opp om disse aktørene og legge til rette for ny næringsvirksomhet også innen olje- og gassnæringen. Dette er måten for denne regionen til å oppnå økt verdiskaping knyttet til norsk petroleumsaktivitet, også i havområdene utenfor Sogn og Fjordane.

Ingrid Heggø (A) [11:50:30]: Ministeren svarte faktisk ikkje på eit einaste av dei spørsmåla eg stilte. Eg skal ikkje gjenta dei no. Eg går ut frå at han kjem tilbake til dei i avslutningsinnlegget sitt.

Eg forstår at ministeren ikkje vil snakka om garantiar

og lovnader frå valkampen, og kvifor dette ikkje vert følgt opp. Men når ministeren dreg økonomikortet som det einaste saliggjerande, er det på sin plass å visa til og minna om kva eit stortingsfleirtal faktisk har sagt. Det vert dobbelt underleg når ministeren ikkje ønskjer å få innsyn i dei underlege reknestykka frå eit statseigd selskap. Ministeren har fått reknestykke frå underteikna og andre som viser miljøgevinsten – og kortare seglingstid – ved å fordela ut frå ei midtlinje mellom Hordaland og Sogn og Fjordane.

I forhold til Mongstad – som ligg ein times køyring frå Bergen – ligg Florø dels nærare, dels like nær høvesvis Staffjord og Gullfaks. Større bruk av Florø må derfor gje utslag i lågare logistikkostnader, ikkje høgere, slik Statoil hevdar i udokumenterte påstandar.

Større bruk av Florø ville også i mykje større grad kvittera ut den tydelege politiske viljen som Stortinget over mange år har uttrykt. Gjennom varsla omlegging av seglingsmønsteret vil Statoil gjera eit val som opplagt vil slå negativt ut for petroleumaktiviteten i Sogn og Fjordane – stikk i strid med dei signala Stortinget har gjeve, som nyleg, ved handsaminga av Valemon.

Synest statsråden at det er eit poeng å lytta til den politiske viljen, sjølv om han ikkje er uttrykt gjennom romartalsvedtak? Vil statsråden krevja dokumentasjon frå Statoil – eit selskap der staten eig to tredelar av aksjane – på at så store innsparingar som selskapet har presentert, ikkje kan nåast utan sterk reduksjon av forsyningsaktiviteten i Florø? Vil statsråden eventuelt koma med andre avbøtande tiltak for å fylgja opp Stortingets vilje?

Stortinget har også uttalt seg om at fleirtalsvedtak må fylgjast opp av regjeringa. Eg viser her til Dokument nr. 14 for 2002–2003, Rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon:

«Et viktig kriterium ved parlamentarisk skjønnskontroll, er om regjering og forvaltning har fulgt opp Stortingets klart uttalte forutsetninger, slik de kommer til uttrykk i komitémerknader eller under debattene.»

Ser ikkje ministeren at regjeringa må oppfylle det som stortingsfleirtalet gjev uttrykk for, og at merknader og debattar faktisk spelar inn?

Statsråd Tord Lien [11:53:38]: Jeg noterer meg at interpellanten tilsynelatende tar lett på kostnadsnivået på norsk sokkel. Særlig i disse områdene er det helt grunnleggende nødvendig å få kontroll på kostnadsnivået, nettopp for å muliggjøre videre utvikling, økt oljeutvinning og haleproduksjon i disse feltene. Så det synes jeg ikke vi skal ta lett på. Det er et felles ansvar for regjering og storting å sørge for at kostnadene ved produksjon på norsk sokkel kommer ned.

Når det gjelder dette spørsmålet om at statsråden skal gå inn i kostnadene, prøvde jeg i mitt innlegg å redegjøre for at jeg mener det er et adelsmerke for den norske petroleumforvaltningen at det er operatørene på sokkelen som har ansvaret for å gjøre de kommersielle vurderingene, og å gjøre beslutninger basert på de vurderingene. Og så er det vårt felles ansvar å lage rammevilkårene som disse kommersielle beslutningene skal fattes under.

Så er jeg kjent med at det er andre operatører som nå er

på vei inn på basen i Florø. Det er selvfølgelig jeg glad for, og det går jeg ut fra at stortingsrepresentantene fra Sogn og Fjordane også er.

Så har jeg flere ganger redegjort for, både skriftlig og muntlig, at departementet ikke har identifisert forhold som gjør at Statoils beslutning krever involvering fra myndighetenes side. Vi vurderer det slik at denne omleggingen, som vil bidra til forlengelse av driften av flere felt på sokkelen, ikke er i strid med petroleumsløven eller vilkår fastsatt i medhold av loven.

Bjørn Lødemel (H) [11:55:50]: Noreg har gjennom 40 år hatt ei eventyrleg utvikling som olje- og gassnasjon. Inntektene frå olje og gass har gjennom desse åra i stor grad bidrege til at Noreg har blitt eit av verdas rikaste land, og det har kome innbyggjarane i heile landet til gode. Høgre legg til grunn at Noreg er, og framleis skal vere, ein stor produsent og eksportør av energi – i første rekke olje og gass, men også fornybar energi.

I denne interpellasjonen er det fokus på Statoils verksemd i Florø i Sogn og Fjordane og deira planar for nytt seglingsmønster mellom basane på Vestlandet. Statoil gjorde i november i fjor, få veker etter valet, vedtak om å endre seglingsmønsteret, der basen i Florø fekk behalde all forsyning til plattformene Snorre og Visund, men miste resten av forsyningane til plattformene på felta utanfor Sogn og Fjordane frå Florø. Statoil har jobba med desse planane i fleire år, og det har vore dialog mellom Statoil, Flora kommune, fylkeskommunen og aktørane på basen gjennom denne prosessen.

For oljemiljøet i Sogn og Fjordane har det vore svært viktig å auke aktiviteten i oljenæringa, og på den måten skape arbeidsplassar. Sjølv om ein stor del av produksjonen av olje og gass skjer rett utanfor kysten av Sogn og Fjordane, har fylket berre 1,3 pst. av sysselsettinga innan petroleumsnæringa i landet. Statoil er den største aktøren både på land og på felta utanfor Sogn og Fjordane. Derfor knyter det seg stor spenning til kva Statoil vil gjere i framtida.

Då vedtaket til Statoil blei kjent i månadsskiftet oktober/november, var det stor skuffelse både i det politiske miljøet i Sogn og Fjordane og i leverandørindustrien og oljemiljøet. Fleire rapportar viste til at mellom 150 og 250 oljearbeidsplassar kunne forsvinne frå Florø dersom Statoils planar blei gjennomførte. I tillegg vil det forsvinne mange arbeidsplassar som er indirekte knytte til oljeaktiviteten i Florø. Mange har også meint at Statoil bryt konsesjonsvilkåra når dei reduserer forsyningsaktiviteten i Florø. Dette har vore eit springande punkt bl.a. i valkampen og i tida fram mot avgjerda i Statoil. Dette har blitt tilbakevist.

Eit anna viktig moment har vore Stortingets handsaming av den nyaste utbygginga på felta utanfor Sogn og Fjordane, Valemon-utbygginga, der eit samla storting i ein merknad ønskte å leggje til rette for auka og ny aktivitet i Florø. Alt dette er ein del av bakgrunnen for at det har blitt sterke reaksjonar på planane til Statoil om å redusere seglingsmønsteret frå Florø.

Statoil grunnjev sine kutt i aktiviteten i Florø med at

ein må redusere kostnadsnivået på all aktivitet i selskapet. Det er sjølvsagt viktig dersom vi skal kunne forlenge levetida på dei felta som er i produksjon, få produksjon frå nye felt og ikkje minst sikre lønsam aktivitet på lengre sikt. Det som er utfordrande i denne saka, er at Statoil ikkje på ein god nok måte har klart å synleggjere at dei innsparingane som selskapet skal gjere ved å endre seglingsmønsteret, kunne gjerast på andre måtar der ein t.d. flytte aktivitet til Florø. Det er ein av hovudgrunnane til dei reaksjonane vi har sett når vi veit at Sogn og Fjordane frå før har så liten del av sysselsettinga i petroleumsnæringa.

Slik denne saka no ligg, blir det gjort endringar i seglingsmønsteret i Florø, og då er det svært viktig at Statoil held oppe lovnadene om ny aktivitet og sterkare deltaking i lokalt utviklingsarbeid. Både kommunane og næringslivet i Florø og i resten av Sogn og Fjordane har forventningar om at dette skal skje.

Vi ser at kommunen har lagt til rette for auka aktivitet med utviding av areal til basen. Det er eit viktig tiltak. Den nye subsea-utdanninga som er starta opp i Florø, er også eit viktig tiltak for å rekruttere til oljenæringa. Vi ser også at leverandørindustrien førebur seg på å vere med i konkurransen om leveransar til oljeindustrien.

I Sogn og Fjordane er kostnadsnivået lågare enn mange andre stadar, og det er tilgang på stabil arbeidskraft og areal. I tillegg til det er det mange dyktige bedrifter som vil vere med i konkurransen om oppdrag.

Alt dette er positivt, men det er også ei klar forventning om at Statoil, som den største aktøren på norsk sokkel, også held oppe lovnadene om ny aktivitet i Florø.

Jenny Ellaug Følling (Sp) [12:00:30]: Det interpellanten her seier, er fakta. Stortinget har gjennom konsekvensvilkåra uttrykt sterk vilje til at det skal skapast vekst og aktivitet ved Florabasen. Det kan ikkje reduserast til eit teknisk eller juridisk spørsmål.

Eg registrerer at statsråden tek lett på Stortinget sine føringar, merknadar, men legg tyngda på lønsemd. Både Høgre og Framstegspartiet var svært offensive på at det skulle sikrast aktivitet på Florabasen, og hadde det som sine hovudparolar i valkampen. Tidlegare regjering har sikra sterk vekst på Florabasen, og gjennom at det har vore levert god kvalitet. Seinast den 17. august i fjor sa Jan Tore Sanner på eit møte i Eikefjord:

«Basen i Florø skal vidareutvikles. Dere må tro meg på mitt ord, vi skal ikke skli på konsesjonsvilkårene.»

Etter det nye seglingsmønsteret som Statoil varslar, skal berre Snorre og Visund forsynast frå Florø. Dette vil medføre bortfall av 150 årsverk, pluss dei ringverknadane som denne aktiviteten skaper. Dette skjer, trass i at det ligg slike politiske føringar for Gullfaks som det står om i St.meld. nr. 24 for 1983–1984:

«(...) det vil bli foretatt en likeverdig fordeling mellom CCB og basen i Florø for forsyninger til Gullfaks».

Og:

«(...) bulk- og rørlager blir lagt til Florø. Videre vil det bli foretatt en deling av reservedelslageret mellom CCB og Fjordbase (...).»

I Innst. S. nr. 97 for 1983–1984 til St.meld. nr. 24 for 1983–1984 heiter det:

«Komiteen vil understreke basens betydning for Flora kommune og viktigheten av å få belyst om det er behov for å tilføre ytterligere aktiviteter for å styrke sysselsettingen.»

Det ligg òg føringar for dei andre felta som i dag vert forsynte frå Florø, Valemon, Troll og Veslefrikk.

Stortinget har heilt openbert meint at det skal leggjast betydeleg aktivitet til Florabasen frå dei felta som ligg like utanfor kystlinja. Statoil ser bort frå dette i nytt seglingsmønster.

Eg vil spørje statsråden: Kva er merknadar frå Stortinget verde, dersom dei ikkje vert følgde opp? Og kva reiskap vil ministeren bruke for å få gjennomført Stortinget sin vilje?

Florabasen har gjennom mange år bygd opp eit kompetansmiljø. Dei har levert gode tenester med høg kvalitet, og det har vore, som statsråden seier, ein sterk aktivitetsvekst dei siste ti åra – takka vere aktivt politisk arbeid av tidlegare regjering.

Sveinung Rotevatn (V) [12:04:04]: Takk til representanten Heggø, som løftar denne saka inn i stortingssalen. Eg finn grunn til å understreke at det er eit samla politisk miljø i Sogn og Fjordane som har sett denne saka høgt på agendaen, og meiner at ho er viktig.

Det norske oljeeventyret er ikkje utan skuggesider. Dei har bl.a. vi i Venstre åtvare mot i denne salen fleire gonger, og det er all grunn til å vere føre var med tanke på klimaet og med tanke på berekrafta i norsk økonomi.

Når det er sagt, har også det norske oljeeventyret nokon fantastiske oppsider, det er vel trass alt derfor vi kallar det eit eventyr – ikkje berre fordi det ein dag vil vere snipp, snapp, snute.

Oljeeventyret har nemleg skapt enorme verdiar for landet vårt, ikkje minst langs kysten av Vestlandet. Dessverre er det slik at verdiskapinga og arbeidsplassane som har følgd med aktiviteten i Nordsjøen, ikkje akkurat har vorte jamt fordelte langs kysten. Tvert imot har ein hatt ei opphoping av landbaserte arbeidsplassar i enkelte område, og kanskje særleg i enkelte byar.

I mitt fylke, Sogn og Fjordane, har vi vore vertskap for ein svært stor del av oljeverksemda, men berre utanfor kysten. På land har det vore skrinnare. Eitt av dei få unntaka har vore Florø, der ein etter kvart har klart å byggje opp eit etterforholda robust miljø på basen i byen. At Statoil no vel å flytte viktige arbeidsplassar vekk frå Sogn og Fjordane sitt einaste ordentlege petroleumsmiljø, har med rette vekt stor harme og frustrasjon i Sogn og Fjordane. Ikkje berre synest vedtaket svakt fundert, men det viser etter mitt syn også at ein manglar gangsyn. Statoil er eit i all hovudsak statseigd selskap i ein nær sagt privilegert posisjon. Dei har eit samfunnsansvar som vi forventar blir tatt på alvor. Ein del av det samfunnsansvaret er omsynet til verdiskaping og arbeidsplassar i heile landet.

Dessverre har miljøet i Florø talt til døve øyre opp mot Statoil-leinga, og det har heller ikkje vore mykje hjelp å hente, verken frå regjeringa Stoltenberg eller frå

regjeringa Solberg. Dette er det mange som er skuffa over.

Eg tenkjer også at det som no skjer i Sogn og Fjordane, bør vere eit tankekors, ikkje berre for dei som forfektar at statleg eigarskap er fortreffeleg, men kanskje særleg for dei som står på trappene og masar om å opne nye havområde for petroleumsverksemd. Eg forstår definitivt at utsiktene til nye arbeidsplassar, f.eks. i Lofoten og Vesterålen, kan verke forlokkande på mange, men då kan det også vere smart å sjå til Sogn og Fjordane – sjå på det manglande samfunnsansvaret som Statoil utviser, sjå kor lite som dryp på klokken på land, sjølv om det regnar på presten ute på sokkelen, sjå korleis arbeidsplassane hamnar heilt andre plassar i landet, trass i at Sogn og Fjordane har opna opp havområda sine for ei storstilt petroleumsverksemd.

Det er ikkje slik at dette landet skal leve vidare på petroleumsverksemd i alle år. Det er heller ikkje slik at Sogn og Fjordane skal vere avhengig av slike arbeidsplassar. Tvert imot er det viktig å omstille økonomien vår i ei grønare og meir berekraftig retning, både økonomisk og miljømessig. Men den petroleumsverksemda som vi trass alt driv, og som vi skal drive i mange år framover, bør ikkje berre kome enkelte byar og enkelte område til gode. Ho må også kome dei fylka til gode som er vertskap for verksemda utanfor sine kystlinjer.

Derfor vil eg seie at det er synd å sjå at Statoil vel å flytte viktige arbeidsplassar vekk frå eit allereie sårbart miljø. Eg håpar at det er mogleg å tenkje seg om ein gong til, og i alle fall at det er mogleg å tenkje vidareutvikling av andre tenester i Florø, slik at ein kan dra vekslar på å forsterke det gode miljøet som allereie er der, ikkje byggje det ned utan grunn.

Helga Pedersen (A) [12:08:48]: Historien om norsk petroleumsnæring er på mange måter et eventyr. Olje og gass har bidratt med enorme inntekter, arbeidsplasser, bedrifter og ringvirkninger i landet vårt. Men til forskjell fra eventyrene handler ikke dette bare om flaks og milde gaver fra naturens side; det handler ikke minst om en bevisst politikk for å bygge opp kompetanse og industri i Norge, og det må kunne sies å ha vært særdeles vellykket.

I dag konkurrerer den norske leverandørindustrien i et globalt marked, og kunnskapen og leveransene har blitt omtrent like verdifullt som selve naturressursene som bransjen er bygd på. Og nå, når petroleumsaktiviteten kommer inn i nye områder, både i Nordsjøen, i Norskehavet og i Barentshavet, har dagens politikere et tungt ansvar for å sikre at også nye områder på land får muligheter til å bygge opp kompetanse, industrimiljø og leverandørbedrifter. Det handler både om å sikre aktivitet og vekst i hele landet og om at olje- og gassnæringen skal sikre sin legitimitet. Tilslutningen i befolkningen til å få tilgang til nye arealer er helt avhengig av at folk på land ikke bare sitter igjen med risikoen, men også ser at det bidrar til positiv utvikling der man bor.

Et annet tungt ansvar som påligger dagens politikere, er å sikre at olje- og gassaktiviteten på norsk sokkel skjer i samsvar med de klimaforpliktelsene Norge har tatt på seg. Folkets vilje har kommet klart til uttrykk her i Stor-

tinget, enten gjennom vedtak eller gjennom flertallsmerknader, både i den saken som konkret handler om Florabasen, og som er utgangspunktet for dagens diskusjon, og i saker som Goliat, Johan Castberg-prosjektet og elektrifisering av Utsirahøyden. Så man må kunne forvente fra denne salen at statsråden følger opp stortingsflertallet når det gjelder Florabasen helt konkret, slik som det er kommet tverrpolitisk til uttrykk også i debatten i dag, og at han også i det videre arbeid ikke lar det bli opp til det enkelte oljeselskap å avgjøre hva slags deler av kysten som får ta del i veksten.

Jeg må si at jeg er slett ikke beroliget av det svaret som olje- og energiministeren ga i begynnelsen av denne interpellasjonsdebatten, og han har faktisk klart å skape usikkerhet om hvorvidt han vil følge opp stortingsflertallet. Skal oljeselskapene styre alt selv, så lenge det er lønnsomt? Jeg vil understreke at lønnsomhet og kostnadseffektivitet selvfølgelig er viktige hensyn å ta, men det kan ikke være det eneste hensynet som regjeringen tar når vi skal utvikle norsk petroleumsnæring videre. Det er også viktig at man legger til rette for lokal industri på land, slik som petroleumsloven faktisk legger opp til.

Så er jeg helt enig med statsråden i at næringslivet i Sogn og Fjordane og i og for seg også i Finnmark eller andre deler langs kysten er fullt i stand til å gripe mulighetene. Men forutsetningen for at de griper muligheten, er at de får muligheten, og det har regjeringen et tungt ansvar for å sikre. Jeg oppfatter at statsråden her skriver fra seg det ansvaret, og det er ikke noen god oppfølging av det stortingsflertallet har slått fast ved flere anledninger.

Ingrid Heggø (A) [12:12:48]: Det har vore ein interessant diskusjon og mange gode innlegg. Eg har ikkje fått svar på dei konkrete spørsmåla eg stilte, ei heller er eg roa med omsyn til korleis ministeren vil koma stortingsfleirtallet sin klårt uttrykte vilje i møte.

Eg tek ikkje lett på kostnadskontroll. Men klåre logiske brestar i reknestykket må faktisk undersøkjast, og det meiner eg er ministeren si plikt. For gjeve den forståinga at det berre er romertalsvedtak som skal gjelda av det som Stortinget seier, vil det som vert gjort med merknader i politiske debattar, vera heilt utan verdi og redusert til eit politisk teater og tidtrøyte. Eg er uroa for at dette vil verka øydeleggjande på opinionen si tiltru til det politiske arbeidet i nasjonalforsamlinga. Deler statsråden den uroa? Gjeve den forståinga at konsesjonsvilkår berre gjeld romertalsvedtak og godkjenningbrev, kvifor har ein då systematisk vist til handsaming i Stortinget, innstillingar og merknader, dersom det ikkje skal ha nokon reell verdi? Minister Lien har også kome med utsegner om at det er tidlegare regjeringar som har skulda, og ikkje har gjort jobben sin bra nok – bl.a. i det møtet vi hadde i Sogn og Fjordane-benken – av di det ikkje var klåre nok vedtak i godkjenningbrevet. Men det vert nettopp i godkjenningbrevet vist til handsaming i komité og storting og kva som er sagt der. Korleis kan ein då hevda at konsesjonsvilkåra er oppfylte? Kor omfattande ville det ikkje vera om alt skulle gjerast til punkt og prikke i vedtaks form?

Det er mange lause trådar. Eg kan iallfall lova mi-

nisteren éin ting, at eg skal nøsta i alle dei lause trådane, for dette vil eg faktisk til botns i. Innlegga her i dag viser ein brei politisk vilje frå alle politiske parti, og så har representanten Rotevatn eit veldig godt poeng: Kva signal og incitament sender dette med omsyn til nye felt?

Når Statoil er så oppteke av kostnadskontroll, forventar eg òg at ein går vidare med Snorre 2040. Eg forventar at ministeren følgjer dette tett opp, at ministeren snur og følgjer opp eit stortingsfleirtal, og at dette kjem Florabasen og Sogn og Fjordane til gode.

Lønsemd er eit viktig omsyn, men det er ikkje det einaste omsynet. Ein må òg oppfylle det som stortingsfleirtalet klårt har sagt.

Statsråd Tord Lien [12:15:47]: Takk til interpellanten, og takk til dem som har deltatt. Representanten Helga Pedersen sa at historien om norsk petroleumsnæring er et «eventyr». Det er jeg helt enig i. Jeg skal også fra denne talerstol være raus nok til å si at i utviklingen av dette eventyret har Arbeiderpartiet spilt en viktig rolle, sammen med de fleste andre partiene i denne sal, bl.a. ved å etablere denne rollefordelingen og prinsippet om at kommersielle beslutninger tas i selskapsene.

Petroleumsnæringen har skapt og vil fortsette å skape ringvirkninger over hele landet, også i Sogn og Fjordane. Regjeringen er opptatt av at aktivitet til havs skal gi ringvirkninger på land. Det er viktig å utnytte ressursene slik at inntektene kommer fellesskapet til gode i mange, mange år framover. Særlig i nordre del av Nordsjøen er det viktig å jobbe aktivt med kostnadsnivået, slik at vi får gjort de viktige investeringene som må til for videreføring av prosjekter.

Jeg er glad for at representanten Heggø tar opp spørsmålet om Snorre 2040. Regjeringen er veldig bevisst på den saken, og i likhet med representanten Heggø håper vi at Statoil vil gå videre med investeringen i Snorre 2040. Det vil føre til opprettholdt aktivitet på Florabasen i mange, mange tiår. Jeg er også kjent med at det har kommet nye aktører til Florabasen. Det er jeg glad for, at BG skal forsyne Knarr fra Florabasen, og at GDF skal forsyne Gjøa fra den samme basen. Jeg er også kjent med at lokalpolitikere i Flora nettopp vedtok å utvide arealet til Fjordbase, noe som vitner om optimisme og visjoner for framtiden. Det er jeg selvfølgelig veldig glad for.

Så skal jeg bare avslutte: Jeg tror at det norske folk har hatt og vil ha stor tillit til den norske petroleumsforvaltningen. Men vi har altså ikke identifisert fra departementets side forhold som gjør at vi bør gripe inn, eller som krever involvering fra myndighetenes side. Vi vurderer det slik at denne omleggingen bl.a. vil muliggjøre utbygging, økt utvinning og opprettholdelse av produksjon på disse feltene i mange, mange tiår framover, noe som kommer nasjonen Norge til gode, men også petroleumsmiljøet i Sogn og Fjordane.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 6 avsluttet.

Sak nr. 7 [12:18:40]

Innstilling fra næringskomiteen om SAS AB – innhenting av hybridkapital (Innst. 119 S (2013–2014), jf. Prop. 34 S (2013–2014))

Else-May Botten (A) [12:19:09] (ordfører for saken): Som saksordfører legger jeg fram denne saken og ønsker å si litt om forhistorien først.

SAS er Skandinavias ledende flyselskap og har som hovedformål å tilby konkurransedyktig passasjertrafikk med utgangspunkt i hjemmemarkedet i Nord-Europa. SAS har som mange andre flyselskap vært gjennom en svært krevende situasjon de siste årene. Det har vært en sterk nedgang i inntektene for hele den europeiske flybransjen, som i hovedsak skyldes etterspørselssvikt i markedet som følge av den økonomiske nedgangen etter finanskrisen i 2008.

I tillegg har konkurransen i det nordeuropeiske luftfartsmarkedet økt betydelig i samme periode. Dette er faktorer som medvirket til store underskudd i 2008 og 2009, og førte til at styret i SAS måtte foreslå to egenkapitalutvidelser i henholdsvis 2009 og 2010. Staten deltok med sin forholdsmessige andel i begge egenkapitalutvidelsene.

Statens forholdsmessige andel i den første egenkapitalutvidelsen var på 709 mill. kr og 582 mill. kr i den andre. I tillegg støttet staten etableringen av et konvertibelt obligasjonslån på inntil 2 mrd. svenske kroner i den siste. Obligasjonslånet ble utstedt i april 2010 og var på 1,6 mrd. svenske kroner. Lånet kan konverteres til aksjer i 2015 og vil ved en eventuell konvertering medføre at statens eierandel utvannes til rett under 13 pst.

Til grunn for egenkapitalutvidelsene lå en ny strategi, Core SAS. Strategien innebærer kostnadsreduksjoner på til sammen 7,8 mrd. svenske kroner innen 2012, økt satsing på forretningsreisende og en mer strømlinjeformet organisasjon. Selskapet arbeider med å implementere strategien i henhold til den planen som ble lansert i forbindelse med den siste egenkapitalutvidelsen i 2010.

Stortinget har tidligere samtykket til at Nærings- og handelsdepartementet, i dag Nærings- og fiskeridepartementet, kan selge aksjene i SAS i forbindelse med en industriell løsning, og til at man kan redusere statens eierandel i SAS fra dagens 14,3 pst. ned til 10 pst. ved framtidige konverteringer av konvertible lån til aksjekapital i selskapet. Men det har ikke vært gitt noen fullmakt til at staten kan stemme for bruk av andre former for hybridkapital enn konvertible lån.

Forslaget som nå ligger, om mulighet til å innhente hybridkapital og eventuelle nødvendige endringer i selskapets vedtekter, krever i det enkelte tilfelle minimum to tredjedeler aksept av antall representerte aksjer og avlagte stemmer på generalforsamlingen. Denne proposisjonen gir nå departementet fullmakt på generalforsamlingen til å kunne stemme for forslag om å gi styret fullmakt til å innhente hybridkapital, herunder utstedelse av preferanseaksjer og konvertible lån. Det forutsettes at slike instrumenter samlet sett ikke kan bringe statens andel av stemmeberettigede

aksjer under 7,5 pst. Den norske stat skal ikke investere i de aktuelle instrumentene.

SAS har en kredittvurdering som bidrar til at selskapet møter stramme vilkår og begrenset tilgang til ordinær lånefinansiering. Selskapets soliditet er svekket som følge av regnskapsmessige nedskrivninger knyttet til endrede regnskapsregler. Så lenge eierne ikke vil tilføre selskapet ny egenkapital, er det derfor nødvendig å gi rom for å se etter alternative kapitalkilder.

Nå gis selskapet fleksibilitet til å benytte seg av ulike former for finansiering, fordi det øker mulig tilgang på kapital og bidrar til at de samlede vilkår som kan oppnås på finansieringssiden, vil kunne bli bedre.

Det er en samlet komité som legger fram denne innstillingen – og nå er det herved gjort.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut til at Stortinget er klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

Til Stortingets ombudsmann for forvaltningen for tidsrommet 1. april 2014 til 31. desember 2017 velges Aage Thor Falkanger.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidentskapet hadde innstilt:

Med virkning fra 1. oktober 2013 fastsettes lønnen for Høyesteretts dommere slik:

Høyesterettsjustitiarius	kr 1 875 083 per år
Høyesterettsdommer	kr 1 617 027 per år

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endring i pasientskadeloven (institusjon under den kommunale helse- og omsorgstenesta):

I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. blir følgende endring gjort:

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift bestemme hva som skal regnes som institusjon under den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i legemiddeloven (tiltak mot falske legemidler)

I

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) gjøres følgende endringer:

I kapittel V skal ny § 13a lyde:

Legemidler som importeres i strid med § 13 med forskrifter kan tilbakeholdes, beslaglegges og destrueres.

Ved tilbakehold skal mottakeren varsles om at legemidlene vil bli vurdert beslaglagt og destruert. Mottaker skal gis mulighet til å uttale seg i saken innen en nærmere angitt frist.

Dersom mottakeren ikke avgir uttalelse innen fristen, kan legemidlene beslaglegges og destrueres. Forvaltningsloven §§ 23, 24, 25 og 27 kommer ikke til anvendelse der mottaker ikke har gitt tilbakemelding innen fristen.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder fastsette frister for å gi tilbakemelding på varsel gitt etter andre ledd.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra klagerett over vedtak fattet i medhold av denne bestemmelsen.

Kapittel VI overskriften skal lyde:

Kap. VI. Engrosomsetning, formidling og detaljomsetning av legemidler

Ny § 15a skal lyde:

Med legemiddelformidling menes enhver form for virksomhet knyttet til salg eller kjøp av legemidler, unntatt engros- og detaljomsetning, som ikke innebærer fysisk håndtering og som består i å forhandle uavhengig og på vegne av en annen juridisk eller fysisk person.

Med legemiddelformidler menes virksomhet eller person som driver med formidling av legemidler etter første ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til legemiddelformidlere.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

I sakene nr. 5 og 6 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2014 på generalforsamling i SAS AB kan stemme for fullmakt til styret om å utstede finansielle instrumenter som innehar egenkapital- og gjeldskomponenter (hybridkapital), herunder preferanseaksjer og konvertible lån, begrenset til at statens andel av stemmeberettigede aksjer i SAS AB ikke reduseres til under 7,5 pst.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r. 8 [12:32:56]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl.12.33.